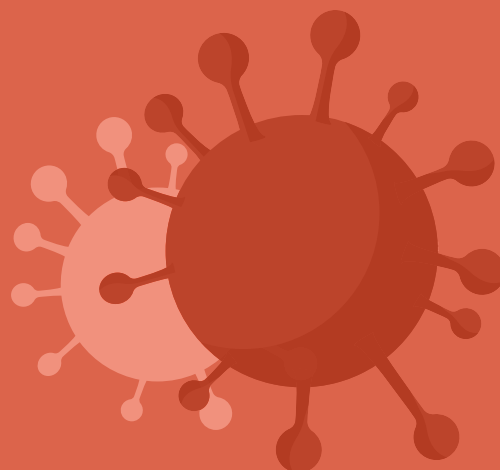

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

INFORME

L'IMPACTE DE LA COVID-19 EN ELS DIFERENTS ÀMBITS D'ACTUACIÓ DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA

EQUIP DE TREBALL

DIRECCIÓ: Roger Civit, Anna Albareda

AUTOR: Pau Grau

EQUIP DE TREBALL: Xènia Carné

DISSENY: Toni Sánchez Poy

Barcelona, 20 d'octubre de 2021

ÍNDEX

Presentació de l'informe.....	4
Introducció: "plou sobre mullat", la realitat social catalana abans de la crisi de la Covid-19.....	5
Impacte de la crisi social i econòmica provocada per la Covid-19 en l'estat de salut	10
▶ Impacte en les residències de gent gran.....	10
▶ Impacte en els malalts oncològics i en aquelles persones amb deteriorament cognitiu	12
▶ Impacte en la salut mental i psico-emocional de la població.....	13
▶ Impacte en les persones amb trastorns mentals previs	17
▶ Impacte en la salut mental en la infància i adolescència	17
Impacte de la crisi social i econòmica provocada per la Covid-19 en l'ocupació	19
▶ Mercat laboral a un any de l'inici de la pandèmia	19
Impacte de la crisi social i econòmica provocada per la Covid-19 en l'empitjorament de les condicions de vida i en el risc d'exclusió social de la població.	25
▶ Augment de la pobresa	25
▶ Vulnerabilitat residencial	28
▶ Pobresa Energètica.....	31
▶ Impacte en les persones en situació administrativa irregular.....	32
▶ Impacte en les persones sense llar	34
Mesures de protecció social per fer front a les conseqüències de la pandèmia.....	37
▶ La situació de bloqueig administratiu de l'Ingrés Mínim Vital.	38
▶ La Renda Garantida de Ciutadania	41
Impacte de la crisi social i econòmica provocada per la Covid-19 en la infància i l'adolescència.....	44
▶ Augment de la pobresa infantil	44
▶ Impacte de la pandèmia i el confinament en l'estat emocional dels nens i les nenes.....	45
▶ Impacte del tancament de les escoles durant el curs 2019-2020 en l'educació dels infants	46
▶ Impacte de la crisi de la Covid-19 en les activitats de lleure organitzat per a infants i joves.....	48
Impacte de la crisi social i econòmica provocada per la Covid-19 en el col·lectiu de persones amb discapacitat	50
▶ Situació socio-laboral de les persones amb discapacitat.....	50
▶ Impacte de la Covid-19 en l'estat de salut de les persones amb discapacitat i el seu entorn més proper.....	52
▶ Impacte de la pandèmia en les entitats que presten serveis a les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament (DID).....	53
▶ Impacte en els Centres Especials de Treball (CET) d'iniciativa social	56
Propostes del tercer sector social per donar resposta a les necessitats dels col·lectius més vulnerables i iniciar el procés de recuperació post-pandèmia.....	57
Resum executiu de l'estudi "L'impacte de la Covid-19 en els diferents àmbits d'actuació del Tercer Sector Social de Catalunya".....	60

PRESENTACIÓ DE L'INFORME

La Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya és la institució que representa el conjunt de les entitats socials catalanes. Agrupa 35 federacions d'entitats del tercer sector social de Catalunya, les quals representen i aglutinen en conjunt a més de 3.000 entitats socials no lucratives que actuen en l'atenció i la defensa dels drets socials de col·lectius molt diversos (com infància, joventut, persones amb discapacitat, etcètera).

La Taula treballa per donar visibilitat a l'esforç diari i constant que realitza el tercer sector social en la defensa de les persones i de les situacions de vulnerabilitat social que pateixen; intenta influir sobre la ciutadania i les institucions del nostre país per avançar cap a una societat amb menys pobresa i menys desigualtats; a estendre el benestar a col·lectius en situació de vulnerabilitat; i, a més, representa el sector davant les administracions públiques, els mitjans de comunicació i la resta d'institucions i agents socials.

En l'informe que presentem a continuació, volem donar a conèixer d'una manera entenedora i comprensible l'impacte provocat per la pandèmia de la Covid-19 en els diferents àmbits d'intervenció de les entitats que conformen el Tercer Sector Social de Catalunya.

Des de la Taula, ho creiem més necessari que mai, per donar a conèixer les conseqüències socials, econòmiques, laborals i sociosanitàries provocades per la pandèmia en el conjunt de la societat catalana amb l'objectiu que les polítiques públiques que d'ara endavant es posin sobre la taula per encarar la reconstrucció, serveixin per enfortir els drets socials i econòmics pel conjunt de la ciutadania del nostre país.

La base d'aquest informe són les diferents publicacions fetes des de les entitats i federacions del tercer sector social en cadascun dels seus àmbits d'actuació. Les entitats per la seva pròpia naturalesa han estat a peu de carrer durant tots aquests mesos, amatents a les necessitats de la població i per tant han pogut recopilar informació de primera mà de les conseqüències devastadores que ha tingut la pandèmia en aquells col·lectius que ja patien de més vulnerabilitat.

INTRODUCCIÓ: "PLOU SOBRE MULLAT", LA REALITAT SOCIAL CATALANA ABANS DE LA CRISI DE LA COVID-19

Les conseqüències de la crisi social i econòmica derivada de la pandèmia de la Covid-19 ha sigut l'empitjorat les condicions de vida d'aquells sectors de la població que abans de la pandèmia ja es trobaven en situacions de pobresa i d'exclusió (tenim una pobresa crònica i estructural que no es mou al voltant del 20%), al mateix temps que també ha comportat la incorporació de noves persones que ara també es troben en una situació de vulnerabilitat.

Que ja es partia d'una situació preocupant pel que fa als indicadors que mesuren la vulnerabilitat social ho podem comprovar amb la taxa de risc de pobresa relativa que l'any 2020, abans de tota mena de transferència social era del 42,2%, disminuint al 25,4% si es comptabilitzen les pensions de veïlla i supervivència, situant-se en el 21,7% quan es comptabilitzen totes les transferències socials, la xifra més elevada dels cinc darrers anys.¹

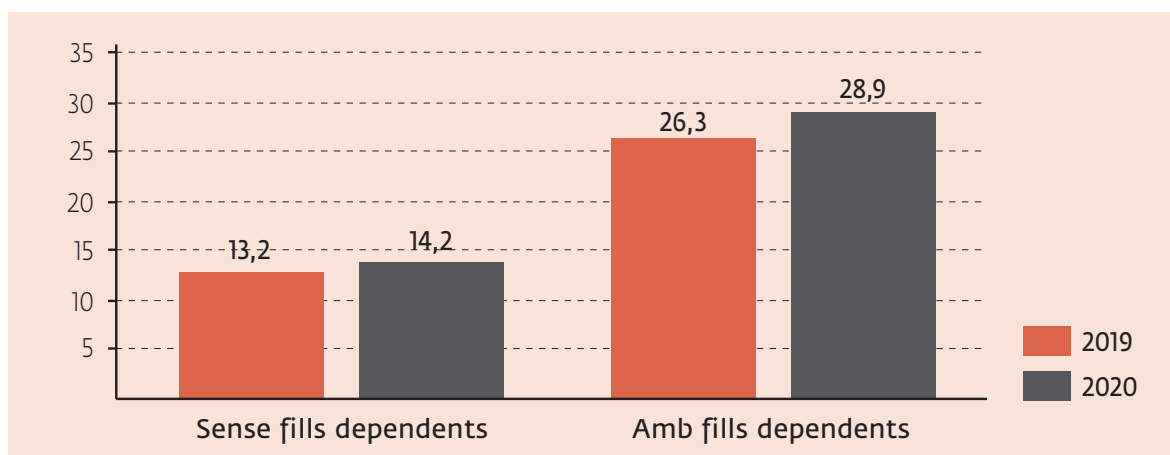
Tanmateix, aquesta taxa s'enfila fins al 55,6% per les persones majors de 16 anys de nacionalitat estrangera en comparació a aquelles de nacionalitat espanyola que tenen una taxa del 14,4%. Si ens centrem en la composició de la llar, la taxa de pobresa es duplica quan hi ha fills menors (passa del 14,2% en les llars sense fills dependents fins al 28,9% en les llars amb fills dependents). El cas més extrem és el de les llars monoparentals, majoritàriament amb una dona sola al capdavant, amb una taxa de pobresa que s'enfila fins al 43,2% amb 129.700 llars en aquesta situació.

Pel que fa al règim de tinença d'habitatge, la taxa de pobresa, afectava el 12,8% de les persones que disposen d'un habitatge en propietat i a un 42,6% d'aquelles persones que viuen en un habitatge de lloguer.²

1 És important, assenyalar que les dades que mesuren aquest indicador (el nivell d'ingressos) es refereixen al període del 2019 i per tant no recullen l'impacte de la Covid-19

2 IDESCAT. Taxa i població en risc de pobresa per règim de tinença de l'habitatge Catalunya. 2020. <https://www.idescat.cat/pub/?id=ecv&n=7614>

› TAXA DE RISC DE POBRESA PER COMPOSICIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA 2019-2020 (%)

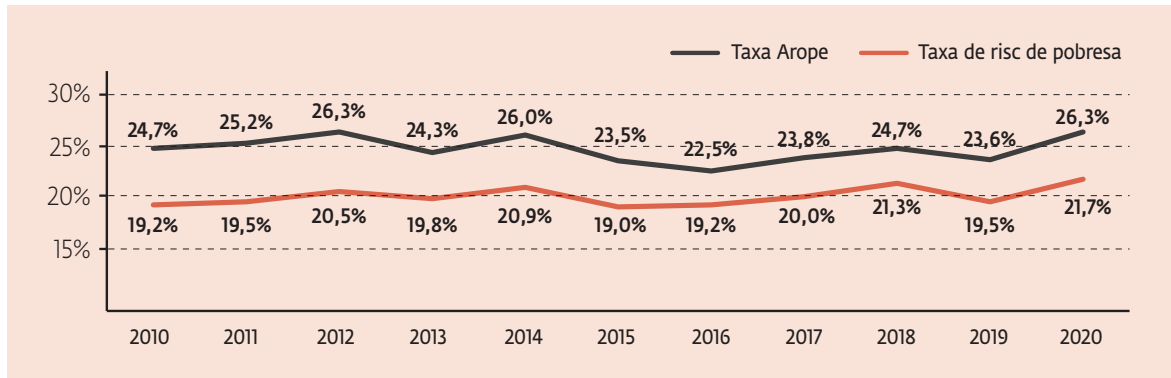
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida dels anys 2019 i 2020

La taxa de població en risc de pobresa o exclusió social, la coneguda com a taxa AROPE (acrònim de l'anglès *At-Risk-of Poverty and Exclusion*) se situà l'any 2020 en el 26,3% pel conjunt de la població catalana. Dels tres components sobre els quals es construeix la taxa AROPE, la taxa de pobresa relativa, com ja s'ha mencionat se situà en el 21,7%, l'indicador de baixa intensitat laboral augmentà fins a situar-se en el 9,8% de la població, amb 555.500 persones i el percentatge de població en situació de privació material severa se situà en el 6,2% de la població, és a dir, que afecta un total de 466.500 persones.

De totes maneres, cal tenir en compte, que de la taxa AROPE, dos elements dels tres que la componen pertanyen en realitat l'any 2019 i només la privació material correspon a l'any 2020. Per tant, aquesta xifra, híbrida entre els dos anys, ens permet copsar, parcialment, l'impacte de la Covid-19 en la població en situació de més vulnerabilitat ha estat molt intens

Pel que fa a les diferències per sexe, la taxa AROPE per dones s'enfilà fins al 27,8 (24,9% pels homes) i en el cas del risc de pobresa en els menors de divuit anys ha estat del 35,9%. Per les persones amb nacionalitat estrangera que viuen a casa nostra fou del 61,6% (augmentant en més de 8 punts respecte a la del 2019).

► TAXA DE RISC DE POBRESA I TAXA DE POBLACIÓ EN RISC DE POBRESA O EXCLUSIÓ SOCIAL (AROEPE). CATALUNYA 2010-2020 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida

Respecte a les privacions de les llars catalanes, que recull els aspectes subjectius de les condicions de vida i que per tant si que és exclusiu del 2020, les més freqüents són no poder atendre despeses imprevistes de 750 euros –afecta un 33,4% de la població, mentre que el 2019 era un 26,1%–, no poder-se permetre almenys una setmana de vacances l'any –un 30,6%, en contrast amb el 27,6% del 2019 i no poder mantenir l'habitatge principal a una temperatura adequada- un 9,4% aquest any respecte al 8,5% de l'any passat-^{3 4}

Aquestes dades venen a sumar-se a les publicades en l'Informe sobre Exclusió i Desenvolupament Social corresponent a Catalunya, elaborat a mitjans de 2018 per la Fundació FOESSA que mostraven que Catalunya, 1 de cada 5 persones es trobava en situació d'exclusió social, gairebé 1,5 milions de persones: el 9,8%, en exclusió moderada, i el 9,6%, en exclusió severa.⁵

Un dels fenòmens que explica la prevalença de l'exclusió social és la precarització de certes ocupacions i de certs sectors del nostre model productiu molt centrats en el sector dels serveis, de clara orientació estacional i molt subjectes a la volatilitat dels cicles macro-econòmics. Aquesta situació provoca que malgrat tenir feina hi hagi un percentatge elevat de treballadors que es poden considerar pobres, és a dir, que malgrat haver treballat almenys set mesos durant l'any anterior a la data de l'enquesta, tenen una renda disponible equivalent per sota del llindar de risc de pobresa (el 60%

3 IDESCAT. Població amb privació material per tipus de privacions per composició de la llar Catalunya. 2020. <https://www.idescat.cat/pub/?id=ecv&n=7661>

4 IDESCAT. Població amb privació material per tipus de privacions per composició de la llar Catalunya. 2019. <http://www.idescat.cat/pub/?id=ecv&n=7669>

5 Fernández, G. (coord.) (2019): VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en Catalunya. Fundación Foessa, Cáritas Española. <https://caritas-web.s3.amazonaws.com/main-files/uploads/sites/16/2019/07/Catalu%C3%B1a-VIII-Informe-FOESSA.pdf>

dels ingressos). A Catalunya amb dades del 2019, un 12,1% de la població treballadora estava en risc de pobresa.

El mateix informe fet per la fundació FOESSA assenyalava que l'exclusió residencial afectava 3 de cada 10 persones i que un 4% de la població catalana (al voltant de 300.000 persones) vivia amb la inseguretat de no saber si la farien fora de casa (viure de lloguer, en procés desnonament, en situació de violència familiar, etc..).

Una de les causes més dramàtiques de l'exclusió residencial són els desnonaments, provocats per la incapacitat de les famílies empobrides de fer front al pagament del lloguer o de la hipoteca. Durant l'any 2019 a Catalunya se'n produïren 12446, la gran majoria (gairebé un 68%) per no poder fer front a les despeses del lloguer.⁶

Trobar-se en risc de perdre la casa o de no poder mantenir una temperatura adequada a la llar, té repercussions notables en la salut mental de les persones que es troben en aquesta situació. Un estudi fet l'any 2019 a la ciutat de Barcelona, va concloure que aproximadament un 80% de les persones que recorren a les entitats que lluiten per impedir els talls en els subministraments i els desnonaments, presentaven un risc elevat de tenir mala salut mental, mentre que per la població general de la capital catalana aquest risc era del 14,5% pels homes i del 19,5% per les dones. En el cas dels menors, un 15,8% dels nens de famílies afectades i un 25% de les nenes es troben en risc de patir problemes de salut mental, un percentatge molt superior al de la població general, que és de l'1,8% i 1,4%, respectivament.⁷

Finalment, un col·lectiu que abans de la pandèmia ja es trobava en un alt risc de vulnerabilitat és el de les persones amb discapacitat. Segons dades de l'INE, l'any 2019, la taxa d'activitat de les persones amb discapacitat intel·lectual se situava en el 30,3% - disminuint fins a un 12,7% en persones amb un grau reconegut superior al 75% - mentre que la de les persones sense cap discapacitat era del 77,7%.

Relatiu a la taxa d'ocupació, la de les persones amb discapacitat intel·lectual només arribava al 20,4%, mentre que la de les persones sense cap discapacitat se situava en un 66,9%. Això representa que tan sols una de cada cinc persones en actiu amb discapacitat intel·lectual està treballant.

6 Entitats Catalanes d'Acció Social i Marín Nogueras, G. (col.) (2020): *Informe Insocat per la millora de l'acció social: una societat entre crisis*. Desembre 2020. <https://acciosocial.org/wp-content/uploads/2020/12/INSOCAT-12-Desembre-2020.pdf>

7 Congostrina, A. (30 novembre del 2018). *Les persones amb el risc de ser desnonades desenvolupen més problemes de salut mental*. Diari El País. *Les persones amb el risc de ser desnonades desenvolupen més problemes de salut mental* | Catalunya | EL PAÍS Catalunya (elpais.com)

D'altra banda, les persones amb especials dificultats perceben un salari equivalent al 82,9% del que cobraria una persona sense discapacitat en el mateix nivell professional, evidenciant-se, també, la bretxa salarial existent.⁸

Aquests i altres factors, fan que el risc de pobresa o d'exclusió social per les persones amb discapacitat, amb dades estatals, l'any 2019 se situés en el 32,5%, mentre que per la població sense discapacitat es situava en el 22,5% de mitjana.⁹

Així doncs, els col·lectius que abans la pandèmia ja es trobaven en una situació de major vulnerabilitat respecte al conjunt de la població són:

- La infància: 1 de cada 3 infants a Catalunya és pobre i aquest risc no para de créixer.
- Les dones: la seva taxa de pobresa és més alta, tenen més contractes parcials que els homes (21,5% vs. 7,6%) i cobren de mitjana un 20% menys.¹⁰
- Les persones migrades: tenen feines més precàries i més del 50% viuen en situació de pobresa.¹¹
- Les persones amb discapacitat tenen una taxa d'ocupació molt menor i un risc de pobresa més elevat que el de les persones sense discapacitat
- I per tipologia de la llar, les llars monoparentals: gairebé la meitat són pobres i la majoria, un 80%, tenen una dona sola al capdavant de la família.

8 Social. cat (29 d'abril del 2021). *Dincat alerta que només una de cada cinc persones actives amb discapacitat intel·lectual té feina. Dincat alerta que només una de cada cinc persones actives amb discapacitat intel·lectual té feina - Social.cat*

9 Observatorio Estatal de la Discapacidad (2020): *Una de cada tres personas con discapacidad, está en riesgo de pobreza y/o exclusión, según la EAPN*. Octubre 2020. <https://www.observatoriodeladiscapacidad.info/wp-content/uploads/2020/10/NOTA-OED-POBREZA-Y-DISCAPACIDAD-2020.pdf>

10 CCMA (22 de febrer del 2021): *Les dones cobren a l'any 6350 euros menys que els homes*. <https://www.ccma.cat/324/les-dones-cobren-a-lany-6-350-euros-menys-que-els-homes/noticia/3078860/>

11 Social.cat (13 d'abril del 2021). *El risc de pobresa de les persones migrades és quatre vegades més gran que el de la població autòctona. El risc de pobresa de les persones migrades és quatre vegades més gran que el de la població autòctona - Social.cat*

IMPACTE DE LA CRISI SOCIAL I ECONÒMICA PROVOCADA PER LA COVID-19 EN L'ESTAT DE SALUT

La pandèmia de la Covid-19 ha tingut un impacte generalitzat en l'estat de salut, de manera directa o indirecta, del conjunt de la població. A més de l'enorme taxa de contagi i mortaldat, ha empitjorat l'estat de salut d'aquelles persones que ja es trobaven en un estat d'especial fragilitat per les seves malalties prèvies.

El mateix virus o els canvis en la nostra forma de viure provocats pel confinament i les mesures de distanciament social per contenir-ne en el seu avanç, han afectat de manera notable la salut física i emocional dels pacients oncològics, de les persones amb deteriorament cognitiu lleu o sever, de les persones amb patologies mentals prèvies, etc. Menció especial mereix l'impacte de la Covid-19 en les persones grans, afectant de manera especialment dramàtica a aquelles persones que es trobaven ingressades en residències geriàtriques.

Finalment, no es poden negligir els efectes de la pandèmia en la salut emocional de la població, que ha viscut moments de gran confusió i angoixa al llarg d'aquest darrer any que no sempre són fàcils de gestionar.

IMPACTE EN LES RESIDÈNCIES DE GENT GRAN

A Catalunya, com a bona part de la resta del món, la pandèmia de la Covid-19 ha afectat especialment a les persones de més edat més vulnerables. La major part de la mortalitat per aquest virus s'ha focalitzat en aquest grup poblacional, especialment en l'àmbit residencial.

Segons dades epidemiològiques de Catalunya, recollides per la FATEC¹², la mortalitat a causa de la Covid-19 que en la població general ha sigut propera al 4%, s'ha incrementat fins al 18% en les persones de 75-84 anys, i al 29% en aquelles de més de 84 anys.

Així doncs, el 90% de les morts durant aquest període s'han esdevingut en persones de més de 65 anys -el 70% en majors de 75 anys-. Tal com ha succeït també en molts altres països, en el cas de les residències geriàtriques l'afectació ha estat encara més dramàtica: un 25% dels residents infectats ha mort, estimant-se que les defuncions en residències equivalen almenys a un 50% del total de defuncions per la Covid-19 que s'hauran produït al nostre país.

12 FATEC. (s.d): *Per a un debat obert (i urgent) sobre el nou model de l'atenció de llarga durada i residencial a Catalunya*. <https://www.fatec.cat/index.php/2-uncategorised/333-per-a-un-debat-obert-i-urgent-sobre-el-nou-model-de-l-atencio-de-llarga-durada-i-residencial-a-catalunya>

Tanmateix, més enllà de la mortalitat, l'impacte de l'estat d'alarma, del confinament i de les mesures de distanciament social han tingut una gran repercussió en diversos àmbits de la gent gran i dels seus cuidadors. A tall d'exemples:

- En l'àmbit de la salut física, amb l'increment de síndromes geriàtriques com la immobilitat o el delírium.
- En l'àmbit de la salut psicològica, amb un fort impacte emocional i vivències d'amenaça, frustració, culpa, soledat, tant per part de les persones grans, com dels seus familiars i entorn cuidador.
- En l'àmbit de les relacions socials i afectives, el confinament ha propiciat la pèrdua de vincles i de les relacions interpersonals, incrementant els sentiments de soledat no desitjada que moltes persones grans ja patien abans de la pandèmia.

Pel que fa al respecte dels Drets Humans de les persones grans, durant les setmanes amb més incidència de la primera onada de contagis (és a dir, des de la segona setmana de març fins a mitjans d'abril aproximadament), les mesures adoptades per les autoritats amb l'objectiu de fer front a la pandèmia van ser especialment lesives per les persones que vivien en residències, vulnerant-se drets tan fonamentals com són el dret a la salut, a la vida i a la no discriminació. A més, van resultar ineficaces per a protegir a un col·lectiu especialment vulnerable i van impactar en els seus drets a la vida privada i a una mort digna.¹³

També cal posar l'accent en la situació dels cuidadors no professionals, que també han patit i pateixen una càrrega molt important, sovint amb la dificultat afegida de la interrupció de diferents tipus de prestacions de suport per part de cuidadors professionals, públics o privats.

La gran mortaldat en les residències s'explica en part, per un seguit de dèficits preexistents (funcionals, estructurals i de model), vinculats amb la institucionalització de les persones grans en residències geriàtriques.

Per començar, les residències no han acabat de convertir-se en llars per a les persones grans més dependents perquè el seu disseny, tan arquitectònic com en el servei, ha estat pensat per optimitzar recursos assistencials i no per desplegar un model d'atenció centrat en la persona. A més a més, l'infrafinançament públic del sector i l'excessiva sectorització de l'atenció social

¹³ Amnistía Internacional España (2020): *Abandonadas a su suerte. La desprotección y discriminación de las personas mayores en residencias durante la pandemia covid-19 en España*. Deseembre del 2020. <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/OlderPersons/AgeismAgeDiscrimination/Submissions/NGOs/Amnesty-International-Spain.pdf>

i assistencial a la gent gran ha fet que no s'hagi fet efectiva una veritable coordinació eficient entre el sector social i el sanitari.

Això es tradueix en el fet que, malgrat una concentració de complexitat extraordinària en l'àmbit de les residències geriàtriques de Catalunya (87 anys de mitjana, 46% de persones amb demència, 54% de prevalença de situació de final de vida i mortalitat anual global superior al 20%), la resposta assistencial sovint hagi resultat insuficient i poc equitativa amb la resta de la població.

A això si suma el fet que en l'àmbit dels professionals, són especialment rellevants tant les desigualtats a nivell retributives i de conveni laboral respecte els del sistema sanitari, així com la manca d'accés a programes formatius destinats a la seva millora competencial.¹⁴

IMPACTE EN ELS MALATS ONCOLÒGICS I EN AQUELLES PERSONES AMB DETERIORAMENT COGNITIU

Segons la Federació Catalana d'entitats contra el càncer (FECEC) en un informe fet públic el Dia Mundial contra el Càncer, a causa de la pandèmia de la Covid-19, el desbordament de l'atenció primària en aquests darrers mesos ha comportat que es derivin menys pacients amb càncer a l'hospital, es retardin diagnòstics i se'n ressentin alguns cribratges.

L'augment de les situacions d'angoixa, incertesa i soledat patides per molts pacients oncològics en els darrers mesos, ha provocat que hagin augmentat fins a un 21% l'ús dels serveis d'acompanyament psico-oncològic ofert per les entitats de suport als malalts i a les seves famílies. En paral·lel, també s'ha produït un augment del 21% en les demandes de suport social oferts per les entitats, ja que molts pacients han de fer-se càrrec de les despeses derivades de la malaltia i en alguns casos han hagut de renunciar a treballar per l'elevat risc que suposava contagiar-se.

Un altre col·lectiu especialment vulnerable als efectes de la pandèmia ha sigut el de les persones que pateixen deteriorament cognitiu. El confinament en va empitjorar el seu estat psico-social, tal com ho indica un estudi d'abast internacional en què van participar investigadors de l'Hospital del Mar.

Entre les conclusions més importants de l'estudi es descriu com l'estat del 60% dels pacients amb deteriorament cognitiu va empitjorar durant el con-

14 FATEC. (s.d): *Per a un debat obert (i urgent) sobre el nou model de l'atenció de llarga durada i residencial a Catalunya*. <https://www.fatec.cat/index.php/2-uncategorised/333-per-a-un-debat-obert-i-urgent-sobre-el-nou-model-de-l-atencio-de-llarga-durada-i-residencial-a-catalunya>

finament decretat per fer front a la pandèmia de la Covid-19, segons els seus cuidadors, set de cada deu malalts van abandonar les seves activitats diàries, el 43% van deixar d'anar a reunions socials, com ara centres de dia, i el 28% van deixar de rebre estimulació cognitiva a centres especialitzats, ja que aquests van tancar. A més, el 42% va deixar d'anar a fer activitat física, quan abans del confinament anaven al gimnàs o sortien a passejar. Finalment, dos de cada deu van deixar d'anar a fer la compra i el 31% de visitar a familiars com feien abans de les restriccions.

D'altra banda, entre els cuidadors, també es va percebre un increment de la càrrega de treball i de l'estrès en un 41% dels casos, independentment del nivell de demència del pacient i un 16% de les famílies van tenir dificultats per accedir a les cures mèdiques.¹⁵

En el cas de pacients diagnosticats d'Alzheimer, un estudi posa de manifest com un 48% de les persones enquestades van empitjorar el seu grau de dependència durant el confinament. Una altra dada que es desprèn de la investigació és l'impacte psicològic negatiu que ha tingut el confinament; així un 34% dels enquestats van patir un augment de la simptomatologia depressiva; un 19%, manifestaren exacerbació dels trastorns de conducta i dels símptomes neuropsiquiàtrics (deliris, al·lucinacions i agitació); i un 12% van tenir dificultats per agafar o mantenir el son. Això degut a la interrupció de les rutines diàries, la reducció de la interacció social i l'accés a fonts i xarxes de suport i, la manca d'exercici físic i activitats agradables i estimulants.¹⁶

IMPACTE EN LA SALUT MENTAL I PSICO-EMOCIONAL DE LA POBLACIÓ

No podem entendre la salut com un fenomen aïllat d'altres fenòmens socials; els "determinants socials de la salut" entesos com les circumstàncies en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen, són tan determinants que afecten l'esperança de vida, la prevalença de malalties o el risc de suïcidi.

Si això és així, es fàcil imaginar com l'impacte de la Covid-19, una pandèmia d'abast mundial, no només ha afectat greument la salut física de moltes persones sinó que ha afectat al treball, a l'oci, a les relacions social o al nostre

15 Barguilla A, Fernández-Lebrero A, Estragués-Gázquez I, García-Escobar G, Navalpotro-Gómez I, Manero RM, Puente-Periz V, Roquer J and Puig-Pijoan A (2020) *Effects of COVID-19 Pandemic Confinement in Patients With Cognitive Impairment*. *Frontiers in Neurology*. 11:589901. doi=10.3389/fneur.2020.

16 Alzheimer Catalunya (s.d.): *Un 48% de les persones enquestades han empitjorat el seu grau de dependència durant el confinament*. <https://alzheimercatalunya.org/un-48-de-les-persones-enquestades-han-empitjorat-el-seu-grau-de-dependencia-durant-el-confinament/>

mode de vida. L'aïllament social, la por al contagi, la inseguretat econòmica, el dol suspès a causa de les mesures per contenir el virus o la confusió sobre el futur immediat té un impacte sobre la salut integral de les persones i pot afectar i afecta, molt notablement, a la salut mental.

El que ja se sap avui en dia és que, segons una metanàlisi amb dades de 55 estudis i més de 190.000 participants, els trastorns per estrès posttraumàtic, l'ansietat i la depressió van ser de tres a cinc vegades més freqüents l'any 2020 en comparació amb el que habitualment recull l'OMS. La mateixa OMS ja va advertir a l'octubre del mateix any que la pandèmia havia paralytitzat o reduït els dispositius de salut mental just quan més necessaris eren per a atenuar els efectes sobre persones amb trastorns mentals previs i al conjunt de la població.¹⁷

La pandèmia de la Covid-19, malauradament, subratlla les desigualtats existents i persistents també en la salut mental. Segons les entitats dedicades a la prevenció i sensibilització en aquest àmbit, la crisi provocada per la pandèmia pot afectar més a les persones en pitjor situació socioeconòmica, les dones i les persones amb trastorns de salut mental previ, malalties cròniques i discapacitats. La bretxa digital també esdevé un element clau, sent les persones grans i les afectades per trastorns mentals les més propenses a la desconexió i, per tant, a la solitud. Alguns estudis apunten que la salut mental d'un 46% dels espanyols està en rics per la crisi social i econòmica derivada de la crisi sanitària.

Diversos estudis realitzats per entitats del tercer sector social al llarg d'aquest període també apunten a un empitjorament de la salut mental en les persones ateses. Així per exemple, segons les dades extretes del cinquè informe de salut mental fet des de la Federació Salut Mental Catalunya, entre el 13 de març i el 14 de juny de 2020, les principals necessitats detectades per les persones que van contactar amb les entitats que ofereixen atenció en aquest àmbit, van ser: malestar emocional, angoixa i neguit (94,6% de les entitats i serveis), que moltes vegades associat a la necessitat de suport emocional i/o psicològic (89,3%). El percentatge d'homes atesos (57%) va ser sempre significativament superior al de les dones ateses (43%).¹⁸

En aquest mateix informe, es detallen les situacions d'alta complexitat més freqüents i que per tant van requerir una intervenció més intensiva, que per

17 Ramas, C. (2021): *La civilización de la angustia. Sobre cuarta ola y salud mental*. Cuarto Poder. Gener del 2021. <https://www.cuartopoder.es/ideas/2021/01/28/la-civilizacion-de-la-angustia-sobre-cuarta-ola-y-salud-mental/>

18 Informe fet a partir del treball realitzat pels professionals i voluntaris vinculats a 45 entitats federades a SMC i 114 dels seus programes i serveis

ordre d'importància van ser: dificultats o agreujament dels problemes de conducta que deterioren greument la convivència a la llar; consum de tòxics; incompliment reiterat del confinament; agressions físiques, insults o amenaces, generalment vinculades a la violència filio-parental o violència de gènere; ideació o intent de suïcidi; persones sense llar, generalment acompanyades de trastorn mental greu o de consum de tòxics, i conductes agressives.

Segons l'enquesta feta per la Creu Roja en el marc del Segon Informe per l'Observatori Social per mesurar l'impacte de la crisi social i econòmica en els col·lectius més vulnerables, trobem que la por a la malaltia i la situació econòmica han afectat emocionalment al 54% de les persones enquestades.¹⁹

Segons la Fundació Save The Children, a partir d'un estudi d'àmbit estatal per avaluar l'impacte de la pandèmia en el benestar dels nens i les nenes, gairebé dos terços dels adults entrevistats han vist empitjorar la seva situació emocional. Concretament l'ansietat ha sigut la principal afectació, seguida de la preocupació (16%), la sensació de nerviosisme, la por i l'angoixa (12%). A la por al contagi, s'hi suma l'estrès per la crisi econòmica.^{20 21}

En aquesta mateixa línia, 1 de cada 3 llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona durant aquests mesos declaren haver sofert en el conjunt dels seus membres un empitjorament de la salut física, causada bàsicament per qüestions psicològiques, mentre un 57% de les llars declaren haver patit un empitjorament clar de la seva salut psicoemocional provocada principalment per la inseguretats cap al futur, per les dificultats econòmiques que es viuen o per l'anomenada fatiga pandèmica, que mostra que després d'un any de pandèmia encara hi ha situacions que costen d'afrontar.²²

19 Creu Roja (2021): "L'impacte de la COVID-19 en col·lectius vulnerables" *Resum 2n informe de l'Observatori*. Març 2021. <https://voluntaris.cat/wp-content/uploads/2021/03/2n-Informe-Observatori-Covid19-DEFINITIU.pdf>

20 Estudi realitzat durant el mes de març del 2021 a partir d'entrevistes a 1290 famílies a nivell estatal de les quals el 15% residents a Catalunya

21 Save the Children (2021): *Aniversario COVID-19: ¿Qué nos cuentan las familias? Análisis de la situación de los hogares vulnerables afectados por la crisis económica y social de la pandemia*. Març del 2021. <https://www.savethechildren.es/notasprensa/aniversario-covid-19-save-children-revela-que-1-de-cada-4-familias-las-que-atiende-en-euskadi>

22 Càritas Diocesana de Barcelona (2021): "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona (tercera onada 2021)" *1 any de crisi: seqüeles que s'estanquen i fatiga pandèmica*, nº 3, març de 2021, Observatori de la Realitat Social. <https://caritas.barcelona/publicacio/impacte-de-la-crisi-de-la-covid-19-en-les-llars-ateses-per-caritas-diocesana-de-barcelona-tercera-onada-2021-1-any-de-crisi-sequeles-que-sestanquen-i-fatiga-pandemica/>

En el col·lectiu de persones amb discapacitat, un informe de la Fundació ONCE- Odismet posa de manifest que la meitat de les persones enquestades per l'estudi (d'abast estatal) afirmava que la seva salut mental havia empitjorat, i un 34% va recórrer al consum de psicofàrmacs i d'ansiolítics durant els mesos de confinament.²³

Davant d'aquest panorama, urgeix que s'augmenti la inversió en salut mental; l'estat espanyol abans de la pandèmia ja es trobava a la cua d'Europa en inversió en aquest àmbit. Segons dades de l'OMS per l'any 2011, només es dedicava el 5% de la despesa total de sanitat a la salut mental sent aquesta xifra clarament insuficient per fer front a les despeses d'atenció a persones amb problemes de salut mental que a Espanya són el 18% de la població.²⁴

Aquesta manca d'inversió crònica se suma a la problemàtica detectada sobre els efectes de les desigualtats socials en la salut mental de les persones, a la relació entre els factors socials de risc i les dificultats d'accés al servei de salut mental, juntament amb l'augment de la complexitat dels casos.²⁵

Com a causes principals per explicar les dificultats en l'accés a aquests serveis, destaquen les problemàtiques socials i personals, l'escassetat de recursos i, com la primera causa que afecta pràcticament la meitat de les persones ateses (46,9 %) als Centres de Salut Mental, l'escassa vinculació del pacient amb el servei. En aquest estudi ja s'assenyalava la saturació dels serveis com la conseqüència més important generada de la complexitat en la gestió dels casos. En aquest sentit, cal recordar que durant el primer estat d'alarma els serveis d'atenció a la salut mental van veure interrompuda la seva activitat d'atenció presencial.²⁶

23 ONCE-Odismet (Silván, C. y Quíñez, L.E.) (2020): *Impacto del covid-19 entre las personas con discapacidad*. https://www.odismet.es/sites/default/files/2020-07/Informe_EstudioCOVID_19_v3_0.pdf

24 UNICEF Espanya (2020): *Salud mental e infancia en el contexto de la Covid-19*. Juny 2020. https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/COVID19_UNICEF_Salud_Mental.pdf

25 Estudi realitzat per la Fundació Pere Tarrés l'any 2019, en col·laboració amb Sant Pere Claver-Fundació Sanitària (SPCFS), la Fundació Vidal i Barraquer i la Fundació Eulàlia Torras de Beà.

26 Alcalde, R. (29 de setembre del 2020): L'impacte de la Covid-19 en la salut mental: el malestar invisible. Social.cat. <https://www.social.cat/opinio/12931/limpacte-de-la-covid-19-en-la-salut-mental-el-malestar-invisible>

IMPACTE EN LES PERSONES AMB TRASTORNS MENTALS PREVIS

Les persones amb malaltia mental prèvia, tal com ha quedat demostrat, ha sigut un dels col·lectius especialment susceptible a veure agreujat el seu trastorn en un context de restriccions que impliquen menors possibilitats relacionals i una menor disponibilitat d'assistència professional.

Segons un estudi per valorar l'impacte psicològic del confinament en persones que presentaven una malaltia mental i quines les estratègies que van utilitzar per a afrontar-lo, es va produir un augment de la simptomatologia relacionada amb l'ansietat, les reaccions fòbiques, la depressió i la inactivitat. Concretament, el 67,6% dels malalts van experimentar un augment dels sentiments de tristesa o de depressió durant el confinament, el 76,2% va experimentar dificultats per a respirar i un 45,1% va sentir angoixa o pànic, sent en molts casos símptomes físics articulats a malestars subjectius.

En aquest context, una reacció defensiva possible fou la de mantenir-se allunyat del contacte social. Així, un 41% de les persones va manifestar por de sortir de casa. En molts casos, la pandèmia deixà com un dels efectes psicològics duradors el temor cap a l'exterior i a les relacions socials. Paral·lelament, un altre dificultat que es va manifestar durant aquest període fou la dificultat per mantenir la qualitat en el son. Així, un 60% dels malalts participants en l'estudi, va manifestar haver patit alteracions en el ritme circadià i trastorns del son. El confinament i les mesures de distanciament van provocar que les rutines diàries es veïessin afectades, així com el fet de veure's obligat a baixar el nivell d'activitat i d'exercici físic, incrementant-se el temps dedicat a mirar la televisió o a realitzar activitats sedentàries.

IMPACTE EN LA SALUT MENTAL EN LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

La pandèmia de la Covid-19 i les seves conseqüències econòmiques i socials han provocat un fort impacte en la salut mental d'un col·lectiu especialment vulnerable, com són els nens, nenes i adolescents.

Els trastorns d'ansietat són els problemes de salut mental més freqüents en aquest col·lectiu i en els últims anys, aquests trastorns han anat en augment: entre un 10% i un 20% dels adolescents presenta problemes d'ansietat, segons la Societat Espanyola de Medicina de l'Adolescència (SEMA).

Segons un estudi realitzat per l'equip investigador de SOM Salut Mental 360²⁷, el risc de presentar un trastorn de salut mental per part de la població infantil i juvenil pot haver augmentat més del doble durant el 2020 en relació amb el nivell notificat durant l'any anterior a la pandèmia. Concretament, es registra un increment del 13% al 34,7% en el risc de patir-ne, principalment amb símptomes de depressió i ansietat.²⁸

Altres dades recopilades pels diferents serveis de psiquiatria del nostre país mostren l'augment fins al 47% de les urgències per trastorns mentals en adolescents. Aquest augment pot ser explicat per l'aïllament social, la crisi socioeconòmica derivada de la pandèmia que ha afectat als adults amb qui conviuen i les situacions traumàtiques no resoltes, com el dol alterat per no poder acomiadar éssers estimats entre els factors que han fet que s'hagin manifestat més trastorns, combinats amb la reducció d'elements protectors com són l'escolarització, l'oci o la socialització amb el grup d'iguals.

Els trastorns de conducta alimentària, com l'anorèxia nerviosa, ha augmentat un 25% a Catalunya en infants i joves²⁹. Els intents de suïcidi també han augmentat un 27% l'any 2020 respecte a l'any 2019, passant dels 473 intents a les 601 temptatives de suïcidi computades durant l'any 2020 en joves fins a 18 anys segons les dades del Codi Risc Suïcidi del Departament de Salut.³⁰

Aquest agreujament de la situació pel que fa a la salut mental en tots els segments de la població, però especialment en aquells col·lectius més vulnerables, s'hi afegeix la infradotació de professionals en aquest camp en el sistema públic de salut; Espanya amb una taxa de 15,4 professionals per cada 100.000 habitants és un dels països de la Unió Europea amb una de les ratisos més baixes.³¹

27 SOM Salut Mental 360 és una iniciativa impulsada per centres de l'Orde Hospitalària Sant Joan de Déu.

28 SOM 360 (s.d): Entrevista Dra. Esther Via Virgili. Psiquiatra i investigadora postdoctoral. Hospital Sant Joan de Déu Barcelona. <https://www.som360.org/ca/monografico/recerca-covid-19/entrevista/hem-observat-augment-significatiu-simptomes-emocionals>

29 Ídem

30 Ídem

31 La mitjana de la UE se situa en 50 professionals per cada 100.000 habitants

IMPACTE DE LA CRISI SOCIAL I ECONÒMICA PROVOCADA PER LA COVID-19 EN L'OCUPACIÓ

Les mesures implementades per aturar l'avanç de la pandèmia de la Covid-19 a partir del mes de març del 2020 van tenir un impacte devastador en l'ocupació arran de l'aturada sobtada de l'activitat econòmica en un mercat de treball basat en la temporalitat i la precarietat laboral.

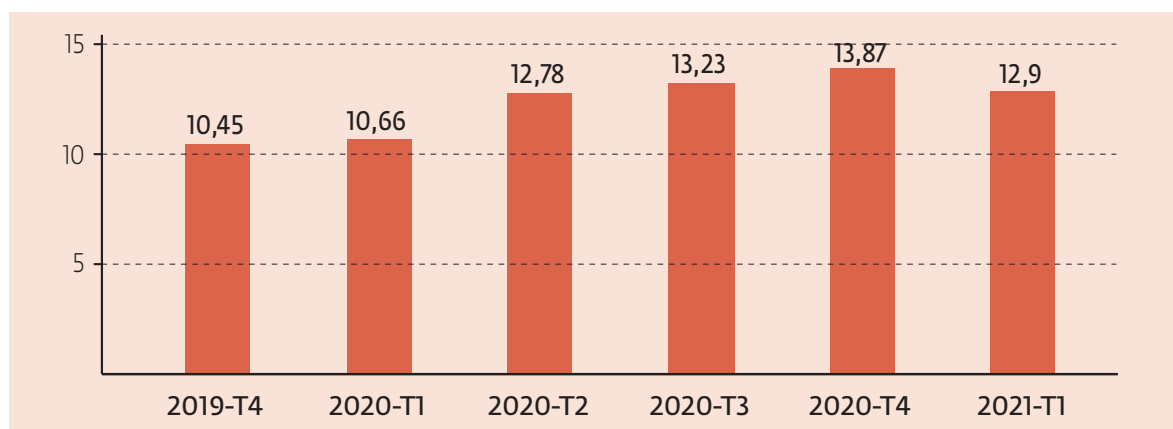
La crisi social i econòmica provocada per la pandèmia ha destapat les mancances del nostre mercat de treball, al mateix temps que es feia pal·les l'insuficient escut social que n'hagués pogut atenuar les conseqüències més dramàtiques. Com bé sent habitual, els estralls de la crisi han afectat aquells col·lectius més exposats a ocupar les feines més precàries i inestables: gent jove, persones migrants, dones, persones amb discapacitat, etc.

MERCAT LABORAL A UN ANY DE L'INICI DE LA PANDÈMIA

Segons dades de l'OCDE, les conseqüències socials i econòmiques han tingut un efecte devastador en el PIB mundial amb una afectació especialment forta a Europa a causa dels diferents confinaments més o menys estrictes que han fet que s'hagués d'aturar parcialment o totalment l'activitat econòmica. En el cas català, l'economia va retrocedir un 11,4%, un descens similar al de l'economia espanyola (11%) però força superior al de la zona euro (-6,8%).³²

Aquest retrocés s'ha traduït en un augment fins al 13,9% de la taxa d'atur durant el tercer trimestre de l'any 2020, tot i que des del principi d'any s'ha reduït fins al 12,9% en part per la progressiva represa de l'activitat econòmica.

➤ EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ATUR GENERAL. CATALUNYA (2019-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

³² Generalitat de Catalunya (5 de febrer del 2021): *El PIB català es redueix un 11,4% l'any 2020 per l'impacte de la COVID-19. El PIB català es redueix un 11,4% l'any 2020...* - Govern.cat

Cal dir que aquests còmputos amb relació a la taxa d'atur no inclouen a les persones que es troben en situació d'ERTO, ja que aquestes computen com a ocupades en les taxes d'afiliació a la Seguretat Social. El mecanisme dels expedients de regulació temporal d'ocupació ha sigut el mecanisme legat utilitzat pels agents socials per evitar acomiadaments en el context del descens d'activitat de moltes empreses i negocis. Si bé aquest mecanisme no ha estat exempt de problemes, tràmits burocràtics i retard en els pagaments, ha impedit que la taxa d'atur es disparés. Al llarg del període que engloba des del març del 2020 fins al març del 2021, més d'un milió cent vint mil catalans i catalanes s'han vist afectades per un ERTO.

› PERSONES EN SITUACIÓ D'ERTO.

CATALUNYA PERÍODE MARÇ 2020- DESEMBRE 2020

Mes	Procediments	Persones treballadores afectades
Març 2020	5834	54704
Abril 2020	84207	590265
Maig 2020	8141	109884
Juny 2020	2667	53428
Juliol 2020	1089	23166
Agost 2020	401	9352
Setembre 2020	259	7944
Octubre 2020	3005	33390
Novembre 2020	18421	126005
Desembre 2020	6476	43899
Dades de l'acumulat de l'any	130556	1052699

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Treball i el Model Productiu

› PERSONES EN SITUACIÓ D'ERTO. CATALUNYA PERÍODE GENER 2021- MAIG 2021

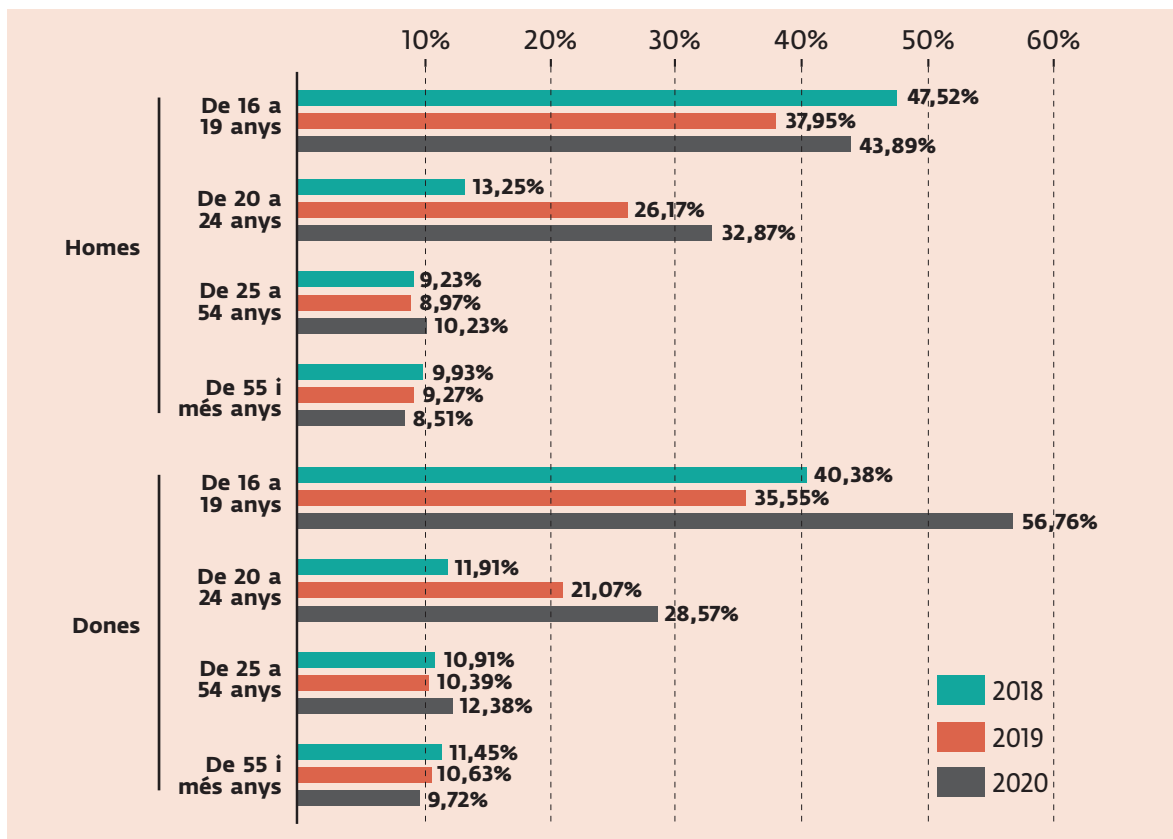
Mes	Procediments	Persones treballadores afectades
Gener 2021	3147	37208
Febrer 2021	2220	25209
Març 2021	629	9482
Abril 2021	355	3624
Maig 2021	252	5379
Dades de l'acumulat de l'any	6603	80902

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Treball i el Model Productiu

La pandèmia ha deixat al descobert l'alta capacitat de destrucció d'ocupació del nostre mercat laboral, basat en la temporalitat i la precarietat dels llocs de treball. Ha sigut en el col·lectiu de les persones joves on l'impacte de la pandèmia ha tingut efectes més devastadors en termes de destrucció de llocs de treball.

Entre el 2018 i 2019, es pot veure una evolució en positiu en la reducció de l'atur en els joves de 16 a 19 anys, tant homes com dones, però durant el 2020 la taxa d'atur es torna a disparar, especialment en les dones joves que passa del 35% el 2019 a gairebé el 57% el 2020; un augment de 22 punts en només un any, tal com es pot veure en aquest gràfic elaborat per la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

› EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ATUR, PER GRUPS D'EDAT I SEXE (%). CATALUNYA (2018-2020)

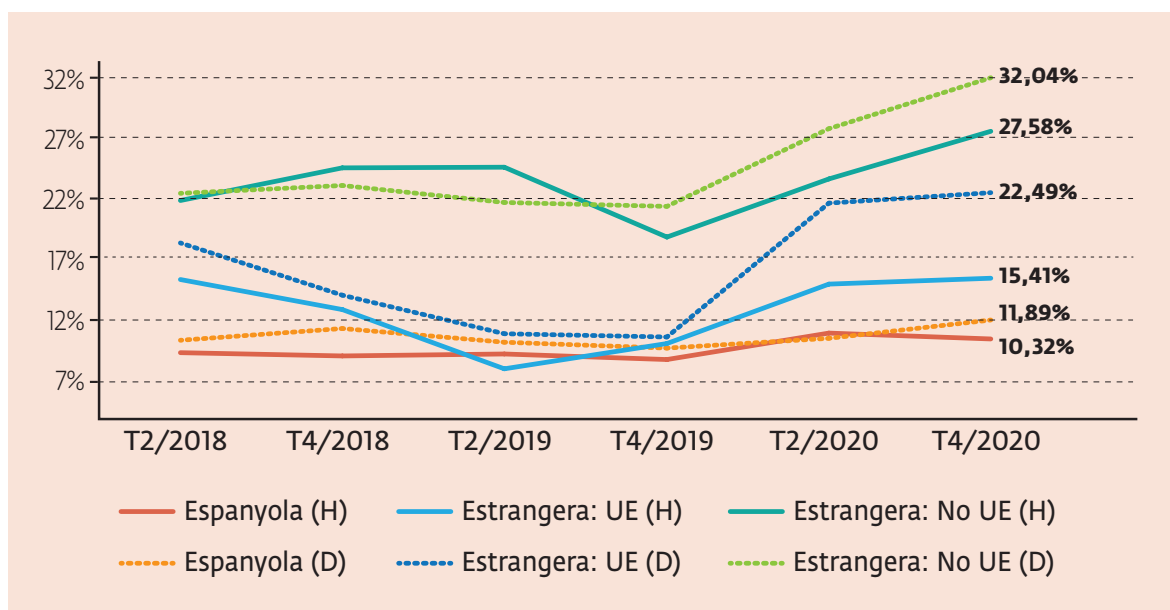

Font: Taula d'entitats del Tercer Sector Social, NdP, a partir de dades de l'INE

L'atur registrat entre les persones immigrades també ha experimentat un fort augment durant la pandèmia, pel fet que acostumen a tenir unes condicions laborals més precàries i perquè treballen, majoritàriament en sectors que han estat molt afectats per la crisi socioeconòmica, com la restauració o el turisme.

Les següents dades mostren com la irrupció del coronavirus ha implicat un augment disparat de l'atur en aquest col·lectiu que, en l'últim trimestre del 2020, assolix xifres molt altes, sobretot en les dones d'origen estranger amb nacionalitat extracomunitària que tenen una taxa d'atur que supera el 30%, mentre que per les dones de nacionalitat espanyola és del 12%.

› EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ATUR PER NACIONALITAT I SEXE. CATALUNYA (2018-2020)

Font: Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, NdP, a partir de dades de l'INE

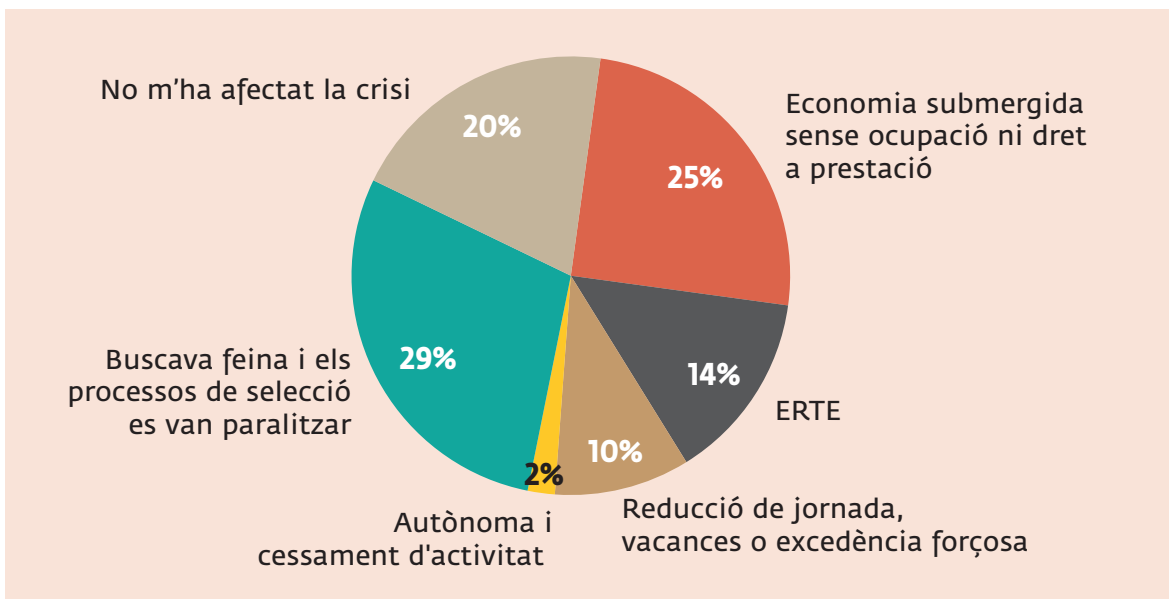
L'empitjorament de la situació laboral i econòmica també ha afectat de manera molt important les condicions de vida de les dones que encapçalen llars monoparentals, un 80% del total d'aquesta tipologia de llars a Catalunya.

Segons l'informe de la Fundació Adecco amb dades pel conjunt de l'estat, el 80% de les dones que estaven al capdavant d'una llar monoparental han patit un empitjorament de la seva situació laboral i econòmica a causa de la pandèmia.

Concretament, el 25% estava treballant en l'economia submergida i va perdre el seu treball sense dret a prestació; el 14% es va veure afectada per un ERTO; un 10% va haver de reduir-se la jornada, esgotar vacances o demanar-se excedència forçosa; un 2% era autònoma i/o es va veure obligada a abandonar voluntàriament el seu lloc de treball i un 29% estava en cerca activa d'ocupació i va veure com es paralitzaven els processos de selecció en els quals estava participant, només un 20% del total d'entrevistades manifestà que les seves condicions de vida no havien empitjorat arran de la crisi derivada de la Covid-19.

D'altra banda, en aquest mateix informe, el 79% de les dones enquestades ha manifestat algun grau de dificultat per a arribar a final de mes i el 24% afirma que la crisi econòmica de la Covid-19 ha afectat la cobertura de les seves necessitats bàsiques: lloguer, alimentació o roba.³³

➤ **AFECTACIÓ DE LA PANDÈMIA A LA SITUACIÓ LABORAL DE LES LLARS MONOMARENTALS (%). CATALUNYA (2020).**

Font: Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, NdP, a partir de dades de la Fundació Adecco

Complementàriament a les dades publicades per les administracions, una altra manera de copsar l'impacte de la pandèmia en el mercat laboral català és a partir del diagnòstic fet per les entitats del tercer sector social que pres-ten suport a les persones en risc d'exclusió social.

A un any de l'inici de la pandèmia, segons les dades proporcionades per Càritas Barcelona en l'informe "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana (Tercera Onada)", del total de persones acompanyades, sis de cada deu no tenen una feina digna, sigui perquè no en troben (43,8%) o perquè treballen però en l'economia informal (20%). Així mateix, el 25% de les llars ateses per Càritas Barcelona tenen tots els seus membres sense feina.

Una altra dada important que cal retenir de l'informe és l'elevat índex de temporalitat laboral de les persones acompanyades per l'entitat diocesana:

33 Fundación Adecco (2020): 9 Informe monoparentalidad y empleo. <https://fundacion-adecco.org/wp-content/uploads/2019/10/Descargar-9%C2%BA-INFORME-MONOPARENTALIDAD-Y-EMPLEO-.pdf>

un 43,6% de les persones amb una feina ho fa de manera temporal. A més, la pandèmia ha generat altres formes de precarietat laboral com és el fet que el 75% de les persones ateses han hagut d'assumir riscos d'exposició a la Covid-19. L'assumpció d'aquests riscos d'exposició a situacions que poden propiciar el contagi, es produeix pel fet que per un 70% de les persones ateses, haver-se de confinar per haver estat en contacte amb alguna persona positiva tindria conseqüències negatives en la seva vida.

Concretament, un 12% es trobaria en risc de patir un acomiadament, un 44% correria el risc de veure reduïts els seus ingressos i finalment el 14% de les persones patirien altres tipus de problemes. Cal fer esment que de les persones entrevistades que han respost que haver-se d'aïllar no els hi suposaria cap problema, només un 4% podrien passar-se a la modalitat del teletreball.³⁴

L'impacte de la pandèmia en el mercat laboral es tradueix en la precària situació econòmica de les persones acompanyades. Així el 21,2% de les llars no compta amb cap ingrés, el que representa 3.444 persones, un 13% més que a inicis del 2020.

Pel que fa a la procedència dels ingressos d'aquelles llars que si que en tenen, un 46% perceben algun ingrés procedent del treball regularitzat. En segon lloc, un 27,3% perceben algun ingrés procedent del treball informal. En tercer lloc, en el 59,7% de les llars hi ha algun membre a l'atur, però en només un 8,3% d'aquestes llars es percep alguna prestació per desocupació. Finalment, només en un 4,4% de les llars hi ha algun membre que és receptor de la Renda Garantida de Ciutadania i encara menys freqüent, només en un 2% d'elles hi ha algun membre que està rebent l'Ingrés Mínim Vital. Per tipologia de les llars, un 25% de les llars amb presència de menors i un 18% de les llars monoparentals es trobaven sense cap ingrés a febrer del 2021.

34 Càritas Diocesana de Barcelona (2021): "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona (tercera onada 2021)" *1 any de crisi: seqüeles que s'estanquen i fatiga pandèmica*, nº 3, març de 2021, Observatori de la Realitat Social. <https://caritas.barcelona/publicacio/impacte-de-la-crisi-de-la-covid-19-en-les-llars-ateses-per-caritas-diocesana-de-barcelona-tercera-onada-2021-1-any-de-crisi-sequeles-que-sestanquen-i-fatiga-pandemica/>

IMPACTE DE LA CRISI SOCIAL I ECONÒMICA PROVOCADA PER LA COVID-19 EN L'EMPITJORAMENT DE LES CONDICIONS DE VIDA I EN EL RISC D'EXCLUSIÓ SOCIAL DE LA POBLACIÓ.

La pandèmia de la Covid-19 ha tingut un impacte sense precedents en el mercat laboral, en l'economia i en la nostra manera de viure i de relacionar-nos. La sobtada aturada de l'activitat econòmica sense un robust escut social protector per mitigar-ne les conseqüències s'ha traduït en un empitjorament de les condicions de vida d'aquells col·lectius que ja es trobaven en una situació de vulnerabilitat.

Altre cop estem veient com la crisi ha tingut un major impacte en les famílies més fràgils amb menors a càrrec (molts cops amb una dona sola al capdavant), en les persones en situació administrativa irregular, en les persones en situació de sensellarisme i en aquelles famílies que han de fer front a situacions d'exclusió residencial degut a l'impossibilitat de fer front a les despeses del lloguer o dels subministraments.

AUGMENT DE LA POBRESA

Segon les estimacions fetes per l'ONG Oxfam-Intermón a finals del 2020 el nombre de pobres a Espanya podria augmentar en més de 700.000 persones, fins a arribar els 10,8 milions de persones. En termes percentuals, aquest augment suposaria un increment de la taxa de pobresa fins a situar-se en 23,1%. Actualment la taxa de pobresa pel conjunt de l'estat se situa en el 21% amb dades sobre la renda percebuda de l'any 2019. Es tracta de persones amb ingressos inferiors al 60% de la renda mitjana anual, estimada en uns 24 euros al dia, 8.739 euros anuals.³⁵

Aquest augment de la pobresa es traduirà en un augment de la desigualtat, mesurat en l'índex de Gini, que segons estimacions de la mateixa ONG, passarà del 32,5 del 2019 al 34,2 a finals de l'any 2020.³⁶

A Catalunya, segons les mateixes estimacions, hi haurà un 9,4% més de persones en situació de pobresa a conseqüència de la Covid-19, sent una de les CCAA on més pot augmentar. Actualment amb dades sobre la renda de l'any 2019, a Catalunya la taxa se situa en el 21,7%. Malgrat ser estimacions, l'augment de la pobresa i la vulnerabilitat s'ha evidenciat en l'augment del

35 Oxfam Intermón (2020): *Una reconstrucción justa es posible y necesaria*. Juliol del 2020. <https://www.oxfamintermon.org/es/publicacion/reconstruccion-justa-posible-necesaria>

36 Oxfam Intermón (2020): *Una reconstrucción justa es posible y necesaria*. Juliol del 2020. <https://www.oxfamintermon.org/es/publicacion/reconstruccion-justa-posible-necesaria>

nombre d'usuaris/famílies ateses per aquelles entitats dedicades a la cobertura de les necessitats bàsiques al llarg del darrer any.

Segons dades de la Federació Catalana del Banc dels Aliments, un 30% de les persones que ha sol·licitat ajuda durant el primer any de pandèmia no n'havia necessitat mai. Els bancs d'aliments de les quatre demarcacions van atendre l'any passat 60.000 persones més que l'any 2019. Actualment, s'està donant assistència a 256.000 persones a través de 636 entitats col·laboradores. Entre els perfils de demandants s'han detectat famílies de rendes mitjanes i baixes i de joves que han perdut la feina.³⁷

Creu Roja ha atès 556.706 persones en el conjunt dels seus serveis durant el període comprès entre els mesos de març del 2020 i febrer del 2021. En els serveis d'atenció humanitària per satisfer les primeres necessitats ha atès 415.976 persones directes i si sumem les persones indirectes, la xifra s'enfila fins a 1.039.940 persones. En concret, ha repartit 3.646.275 kg. d'aliments, 334.172 entregues de primera necessitat, 34.923 targetes de prepagament i 110.064 kits d'ajuda bàsica. En total, el pla Creu Roja Respon ha suposat un import econòmic de 16.810.322 €.

De l'enquesta realitzada a 1535 persones en les 4 províncies catalanes, per tipologies de llars predominen les parelles amb descendència, seguides de famílies monoparentals amb mare sola al capdavant i persones que viuen soles. En el 61,2% de les llars, un o més membres adults de la família ha reduït els ingressos estables a causa de la pandèmia.

El 91% dels enquestats que treballen ho fa en modalitat presencial, ja que la seva feina no permet el teletreball. El 58,4% es troba en situació de desocupació i el 48% de les persones desocupades ha perdut la feina a conseqüència de la pandèmia.³⁸

Segons l'estudi de Càritas Diocesana de Barcelona per conèixer l'impacte i evolució que la crisi de la Covid-19 ha tingut en les llars acompanyades per l'organització parroquial fet a partir de 608 entrevistes; 3 de cada 5 persones es troben en situació d'atur o amb una feina dins el mercat informal, cosa que indica una elevada inestabilitat i uns ingressos molt reduïts. Prop de 3.500 llars acompanyades per Càritas no tenen cap mena d'ingrés, el 91,4% es troba en situació de pobresa relativa i el 66,5% en

37 Social.cat (20 d'abril de 2021). *La demanda als bancs d'aliments de Catalunya augmenta un 30% per la crisi de la Covid-19*. Agència Catalana de Notícies. [La demanda als bancs d'aliments de Catalunya augmenta un 30% per la crisi de la Covid-19 - Social.cat](https://www.social.cat/la-demanda-als-bancs-daliments-de-catalunya-augmenta-un-30-per-la-cri-si-de-la-covid-19)

38 Creu Roja (2021): "L'impacte de la COVID-19 en col·lectius vulnerables" *Resum 2n informe de L'Observatori*. Març 2021. <https://voluntaris.cat/wp-content/uploads/2021/03/2n-Informe-Observatori-Covid19-DEFINITIU.pdf>

pobresa severa. Aquesta darrera proporció augmenta fins al 70,1% en el cas de llars amb menors i fins al 73,3% en el cas de les llars monoparentals amb menors.³⁹

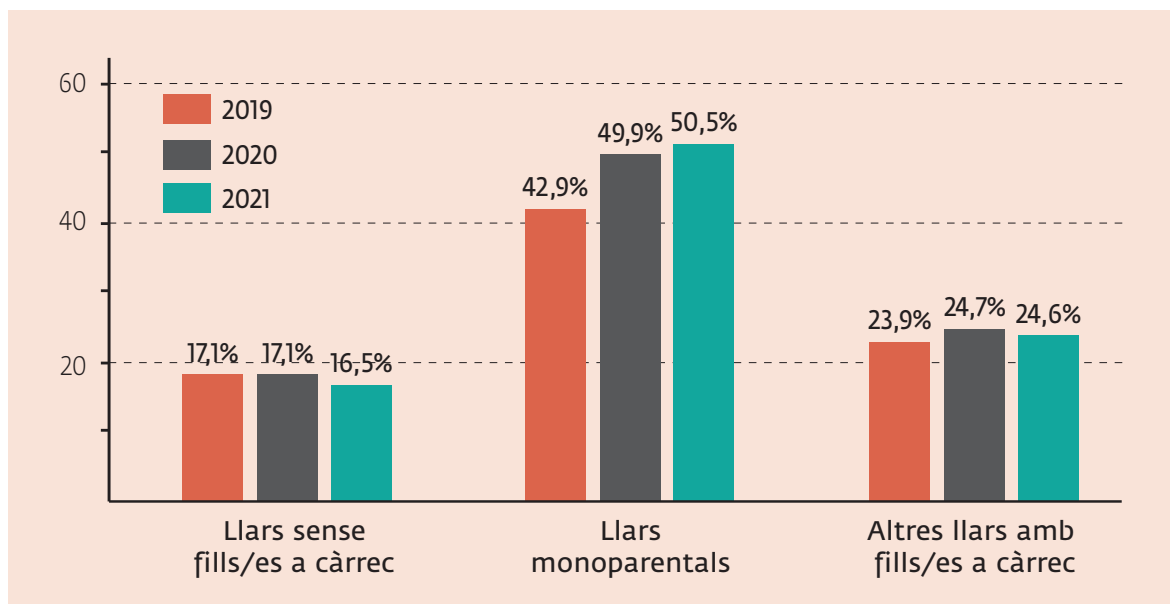
Els impactes de la precarietat laboral i la manca d'ingressos, a més d'una cobertura molt limitada de les diferents rendes i prestacions econòmiques, té efectes en diversos àmbits de la vida de les persones. Així per exemple, han augmentat les dificultats de les llars per fer front a les despeses d'habitatge i subministraments (el 52,6%); els problemes per dur a terme una alimentació adequada afecten el 48,5% de les llars acompanyades; un 35% de les llars no poden accedir a medicaments necessaris i finalment, un 26% de llars no poden fer front a les despeses escolars.

Segons les estimacions de l'organització Save The Children en el seu informe "Infància en reconstrucció" publicat al juliol de l'any 2020 on s'analitzen les conseqüències que la pandèmia de la Covid-19 pot tenir en les llars amb infants, s'estima que aquelles que es veuran més afectades per la reducció d'ingressos seran les llars monoparentals, degut a que aquestes només se sustenten amb un sol sou el que provoca que si aquesta entrada d'ingressos es redueix o desapareix no hi hagi cap altra font d'ingressos per sostenir les despeses de la llar. Concretament es preveu que la taxa de pobresa per les llars monoparentals s'enfilí fins al 50,5% del total de les llars, tal com mostra el gràfic elaborat per l'organització.⁴⁰

39 Càritas Diocesana de Barcelona (2021): "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona (tercera onada 2021)" *1 any de crisi: seqüeles que s'estanquen i fatiga pandèmica*, nº 3, març de 2021, Observatori de la Realitat Social. <https://caritas.barcelona/publicacio/impacte-de-la-crisi-de-la-covid-19-en-les-llars-ateses-per-caritas-diocesana-de-barcelona-tercera-onada-2021-1-any-de-crisi-sequeles-que-sestanquen-i-fatiga-pandemica/>

40 Save the Children (2020): *Infància en reconstrucció: mesures per la disminució de la pobresa a Catalunya en la nova normalitat*. Juliol del 2020. https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-07/INF%C3%80NCIAENRECONSTRUCCI%C3%93_SAVETHECHILDREN.pdf

► PROJECCIONS DE LA TAXA DE POBRESA PER TIPOLOGIA DE LLAR (%). CATALUNYA 2020 I 2021

Font: Gràfic elaborat per l'organització "Save The Children" a partir de les dades de l'Idescat

VULNERABILITAT RESIDENCIAL

L'impacte de la crisi de la Covid-19 en el camp de l'habitatge, ha tingut com a efecte l'increment de les situacions d'exclusió residencial i que cada cop més llars no puguin fer front a les despeses dels subministraments

Per entendre aquesta complexa situació, cal tenir present que des de mitjans de la dècada dels noranta del segle XX, el problema de l'accessibilitat a l'habitatge s'ha anat fent cada vegada més patent en la societat catalana, tenint com a origen la progressiva separació entre els ingressos de la població i els preus de l'habitatge. En conjunt, en el període transcorregut entre l'any 2000 i l'any 2019, els preus mitjans de l'habitatge de lloguer i de compra de segona mà han crescut dues vegades més ràpid que els ingressos mitjans de la població, i dues vegades i mitja si es compara amb els habitatges de compra d'obra nova.⁴¹

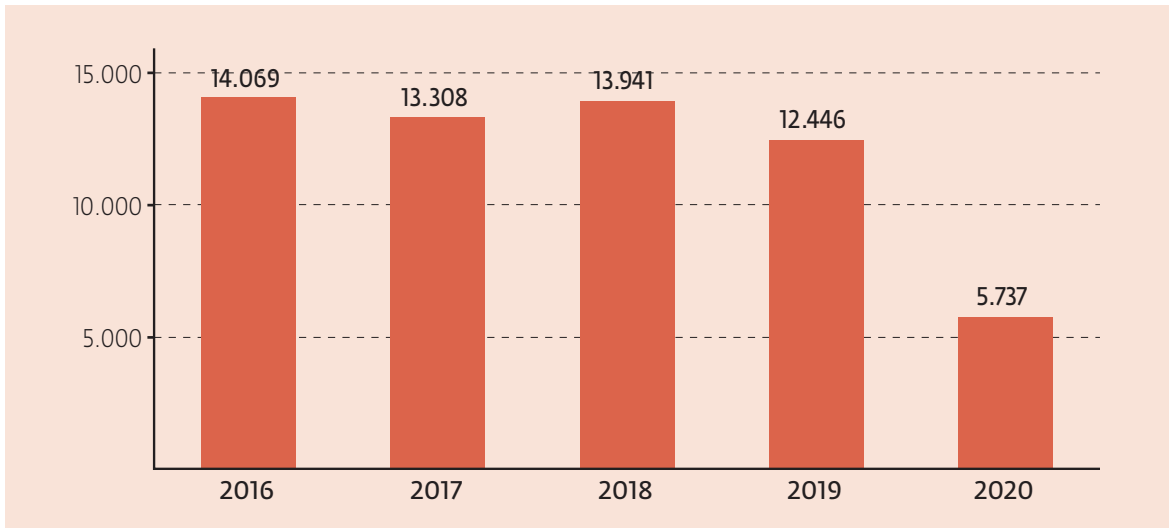
Un dels fenòmens més dramàtics provocats per l'exclusió residencial i la manca d'accés a un habitatge assequible són els desnonaments.⁴² El nombre de desnonaments durant l'any 2020 a Catalunya va caure gairebé a la meitat

41 Equip Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (2020). L'habitatge a la metròpoli de Barcelona 2019. https://www.ohb.cat/wp-content/uploads/2020/07/2.1.Informe-anual_2019.pdf

42 Un desnonament suposa la privació de la persona de poder utilitzar l'immoble mitjançant una resolució judicial per incompliment del contracte d'arrendament (en el cas del lloguer) o per impagament de la hipoteca.

arran de la pandèmia respecte als que es van produir durant l'any 2019, tal com es pot veure en el següent gràfic.

› NOMBRE DE DESNONAMENTS A CATALUNYA (2016-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del CGPJ i de l'Observatori DESC

Aquesta davallada és imputable a les mesures que el govern espanyol va aprovar a l'inici de l'estat d'alarma- el dia 31 de març- en què s'imposava una moratòria de 6 mesos en l'execució dels desnonaments (el Reial decret llei 8/2020, l'11/2020 i el 37/2020), així com les mesures impulsades per la Generalitat de Catalunya (Decret llei 37/2020).⁴³

No obstant això, durant el primer trimestre de l'any 2021, a Catalunya s'han produït 2.437 desnonaments, el 22,2% dels que s'han produït al conjunt de l'estat, el que representen 38 desnonaments diaris. També és important remarcar, que si bé durant l'any 2020 van disminuir els desnonaments, en canvi van augmentar el nombre d'execucions hipotecaries P42F - que poden ser futurs desnonaments-.⁴⁴ Al conjunt de l'estat van augmentar fins a les 20.460 (un 17,5% més que l'any passat), i Catalunya, amb 4.643, va ser el territori on més se'n van efectuar.

Segons les organitzacions i entitats per un habitatge digne i contra els desnonaments, un cop finalitzi la moratòria del decret 37/2019 aprovada pel Consell de Ministres que impedeix desnonar llars en situació de vulnerabilitat si aquestes no disposen d'una alternativa residencial el dia 31 d'octubre del 2021, estimen que pot produir-se una sagnia de desnonaments fins a finals d'anys.

43 E.F. (5 de març del 2021): *Cauen els desnonaments el 2020 però Catalunya n'és al capdavant*. El Punt Avui. <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/1933758-cauen-els-desnonaments-el-2020-pero-catalunya-n-es-al-capdavant.html>

44 És quan s'embarga i es ven un immoble-normalment per subhasta pública- perquè la persona no pot seguir fent front a les despeses de la hipoteca

La disminució dels ingressos té un impacte directe en les situacions d'exclusió residencial que viuen les llars acompanyades per Càritas Diocesana de Barcelona. Segons dades de l'entitat, el 67% no disposa d'una llar digna i ja hi ha més usuaris que estan vivint en una habitació de relloguer (39%), que no pas de lloguer o propietat (36 %). La meitat de les llars acompanyades han tingut dificultats importants per pagar les despeses de la llar, siguin els subministraments (52,6%) o el lloguer o l'hipoteca (50%).

Perdre l'habitatge a conseqüència de no poder fer front a les despeses s'ha convertit en una preocupació per a moltes llars catalanes. En aquest sentit, pràcticament un 30% de les persones ateses per Càritas Diocesana de Barcelona en el darrer any s'han hagut de mudar a un habitatge més econòmic. A això, cal sumar-hi que aproximadament un 15% dels llogaters s'han vist amenaçats de ser expulsats dels seus habitatges, que un 47,5% no disposa de prou diners per pagar l'allotjament i que un 47,3% tampoc té recursos per afrontar els subministraments.

Des de la Fundació Pere Tarrés s'han volgut fer visibles els efectes en la salut dels infants de les famílies en situació de vulnerabilitat residencial o que tenen problemes econòmics per mantenir l'habitatge en l'informe "Habitatge, Infància i Salut".⁴⁵

Entre les principals conclusions de l'estudi destaca que un 75% de les famílies han vist disminuir els seus ingressos per la Covid-19 i com això ha repercutit en les dificultats per fer front al pagament de l'habitatge, ja que el 66% declara que aquesta crisi l'ha perjudicat en aquest sentit. Un 29% de les famílies que han canviat de residència en els últims 5 anys per motius econòmics ho han fet a causa de la crisi provocada per la Covid-19.

Respecte al règim de tinença de l'habitatge, un 57% de les persones enquestades declaraven viure en un pis de lloguer i gairebé la meitat declarà trobar-se en risc de perdre el seu habitatge per no poder fer front al cost del lloguer o hipoteca de la seva llar. Finalment, cal remarcar que un 10% de famílies amb fills i filles han hagut d'ocupar un habitatge davant la manca de recursos.

En aquest sentit, convé destacar les dades proporcionades per la fundació Habitat3⁴⁶, referent a les persones en situació de vulnerabilitat residencial ateses durant el 2020: 1818 persones viuen en habitatges gestionats per la

45 Estudi realitzat a partir de l'enquesta a 176 famílies vulnerables amb fills ateses per la seva Xarxa de Centres Socioeducatius amb l'objectiu de radiografiar la situació que viuen els infants i mirar de buscar solucions.

46 La Fundació Hàbitat3 és una gestora d'habitatge social impulsada des del tercer sector que treballa amb les Entitats Socials i les Administracions públiques per garantir el dret a un habitatge digne a les persones en situació de vulnerabilitat. Memòria 2020: https://uploads.strikinglycdn.com/files/48a0f22f-2a0b-4c3e-8c2b-222fe6d5e511/_Memo%202020%20HAB%203_ONLINE_2.pdf?id=3445088

fundació, el que representa un increment del 38% respecte al 2019. La mitjana dels ingressos de les unitats familiars que han rebut atenció i assessorament va ser de 717 euros mensuals. Pel que a la seva composició, un 47% eren llars monoparentals i el 42% eren llars formades per famílies nuclears. Respecte a la situació laboral de la persona titular del contracte de lloguer, el 24% cobrava algun tipus de prestació social, el 23% eren treballadors assalariats amb contracte, un 13% eren aturats i finalment un 9% treballava en feines no declarades en l'àmbit de l'economia submergida.

El fenomen de la vulnerabilitat residencial és especialment intencional a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a causa de la pressió turística, a la manca d'habitatge protegit i a la gran densitat poblacional. Segons estimacions, la població metropolitana que destina més d'un 40% dels seus ingressos al pagament de l'habitatge s'ha incrementat fins al voltant d'un 16,0%, quan abans de la pandèmia aquest percentatge se situava en el 13,0%. Aquesta situació ha augmentat sobretot entre els llogaters i les llogateres. Segons les estimacions, fins a un 40% d'aquest col·lectiu està patint actualment sobrecàrrega de despeses de l'habitatge, quan l'any 2018-2019 aquest percentatge era del 34,9%.⁴⁷

POBRESA ENERGÈTICA

En relació amb la pobresa energètica⁴⁸, un 68% de les famílies acompanyades per Càritas Diocesana de Barcelona asseguraven tenir dificultats per mantenir l'habitatge a una temperatura adequada. Això comporta que les males condicions en l'habitatge tinguin conseqüències directes en la salut dels infants, com poden ser bronquitis, si l'habitatge no està ben aïllat i passen fred, o asma, si estan exposats a element al·lèrgics.⁴⁹

Segons dades aportades per l'Ajuntament de Barcelona, sobre el balanç dels Punts d'Assessorament Energètic de Barcelona (PAE)⁵⁰ durant l'any 2020, s'han

47 Cruz, I., Navarro-Varas, L., Porcel, S. (2020): "Una aproximació als efectes socioeconòmics de la covid-19 a la metròpoli de Barcelona". IERMB. Estimacions desigualtat social i pobresa. Àrea metropolitana de Barcelona, III trimestre 2020.

48 la pobresa energètica es defineix com una situació en la qual una família té dificultats o no té capacitat d'adquirir els serveis bàsics d'energia, cosa que es pot traduir en la incapacitat de mantenir l'habitatge a una temperatura adequada

49 Barberà, M. (17 març de 2021): El 6% dels infants de l'Estat espanyol viuen en habitatges insegurs, segons un informe. Social.cat. <https://www.social.cat/noticia/14060/el-6-dels-infants-de-lestat-espanyol-viuen-en-habitatges-insegurs-segons-un-informe>

50 Els PAEs ofereixen la informació, l'atenció i la intervenció necessàries per a que les persones puguin exercir els seus drets energètics i les companyies no els neguin l'accés als subministraments bàsics. Funcionen des de l'any 2017 i es troben distribuïts en 11 punts de la ciutat de Barcelona

ates a un total de 33.641 persones que corresponen a 13.355 llars. Aquestes dades signifiquen un augment del 45% de les atencions respecte de les primeres xifres d'impacte de quan es va inaugurar el servei l'any 2017.

Atesa la legislació en vigor- la Llei catalana 24/2015 de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica i el Reial decret llei 11/2020, aprovat en motiu de la pandèmia pel Govern d'Espanya - els Punts d'Assessorament Energètic de Barcelona han fet les gestions per aturar un total de 27.598 talls de subministrament a la ciutat durant l'any 2020, fet que suposa una davallada del 52% respecte de l'any passat. Aquesta reducció respecte a l'any 2019 s'explica pel fet que amb l'entrada en vigor del RDL no es fa necessari fer un informe previ sobre la vulnerabilitat de la llar.

Durant l'any 2020 i en virtut del que preveu la Llei 24/2015, s'ha signat el primer conveni amb una companyia elèctrica (Endesa) per condonar el deute de les persones amb problemes per pagar la factura elèctrica. En el cas de Barcelona afecta 7.350 famílies amb un deute total de 6,3 milions d'euros, assumint-ne la companyia el 70% del total acumulat i Ajuntament i Generalitat el 30% restant.

De tots els veïns que van acudir al servei, el 42% de llars tenen menors a càrrec i el 41% conviuen amb almenys un membre de més de 65 anys. Pel que fa a la situació laboral dels atesos, el 42% de famílies tenien tots els membres a l'atur. Cal destacar que el 55% de consultes que van rebre els PAE van ser per saber com reduir la factura d'aigua, llum i gas. Malgrat la legislació en vigor i la moratòria aprovada durant l'estat d'alarma, aquest 2020 hi ha hagut a la ciutat un total de 119 talls, el 45% d'electricitat (54 talls), el 40% d'aigua (47 talls) i el 15% de gas (18 talls).⁵¹

El nombre de desnonaments va caure gairebé a la meitat arran de la pandèmia el 2020.

IMPACTE EN LES PERSONES EN SITUACIÓ ADMINISTRATIVA IRREGULAR

Segons estimacions fetes per la Generalitat a Catalunya hi ha aproximadament 100.000 immigrants sense papers el que suposa aproximadament un 10% del total d'estrangers que actualment resideixen a Catalunya.⁵² El nombre de persones immigrants en situació irregular i amb menys de dinou anys

51 Ajuntament de Barcelona (2020): *Punts d'assessorament energètic (PAE) de Barcelona. Balanç 2020*. https://habitatge.barcelona/sites/default/files/126328_balanc_2020_final-ca-es.pdf

52 Collell, E. (30 de juliol de 2019). *Catalunya ingresaría 10 millones al mes si regularizara a inmigrantes sin papeles y el resto de España*, 50. El Periodico. <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190630/la-seguridad-social-pierde-diez-millones-de-euros-al-mes-por-no-regularizar-los-inmigrantes-en-catalunya-7523744>

a Catalunya el 2019 era de 34.000 infants, segons l'anàlisi feta per Save the Children i la fundació "Por Causa".⁵³

La crisi del coronavirus ha agreujat la "desprotecció" de les persones en situació administrativa irregular, i especialment les que venen de fora de la Unió Europea. Així ho conclou l'estudi "Fronteres In-visibles: com la irregularitat desbarata el teu projecte vital" que apunta que el 32% de les llars de famílies en situació irregular s'han quedat sense cap ingrés, un percentatge molt superior al de les llars de persones amb nacionalitat espanyola (6%) i el 88,5% de les famílies en què ningú no té papers viuen en condicions de pobresa extrema.⁵⁴

L'estudi, a més a més, conclou que el 70% de les persones en situació administrativa irregular que abans de la crisi sanitària tenien feina en l'economia submergida, l'han perdut, en bona mesura pel fet que els treballs informals van ser els que més es van veure afectats per l'aturada sobtada: serveis domèstics i de cures, vendes ambulants, recollides de residus, entre d'altres.

A més aquest col·lectiu ha quedat especialment desprotegit al no tenir cap mena d'assegurança d'atur ni cap possibilitat d'acollir-se a expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO), pensats només per a ocupacions dins de l'economia formal.⁵⁵

Les condicions de vida d'aquestes persones s'han vist agreujades a tots els nivells. En l'àmbit de l'habitatge, les condicions d'amuntegament de famílies en habitacions o de moltes persones en un sol habitatge han facilitat la transmissió del virus, el que ha provocat que moltes persones hagin vist com els seus companys emmalaltien sense possibilitat de protegir-se o d'altres s'han vist obligats a mudar-se en ser considerades persones de risc a causa de la seva exposició laboral al virus.

En l'àmbit educatiu, aquells menors que viuen en llars on hi ha persones amb situació administrativa irregular es van trobar que la caiguda dels ingressos de les seves famílies, dificultava el pagament dels serveis bàsics, com per exemple, l'accés a Internet. A més, quan s'habita en una habitació de relloguer en el millor dels casos es té accés a dades mòbils limitades o a targetes de prepagament, el que tot plegat dificulta l'accés als tutors i el seguiment de les tasques planificades.

53 Fanjul, G., Gálvez ., Zuppirol J. (2021): *Creixer sin papeles en España*. Save The Children i Fundació Pro Causa. Febrer del 2021. https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-02/Creixer_sin_papeles_en_Espana_SC_PC.pdf

54 Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya (2021). *Fronteres de paper: la irregularitat administrativa i la invisibilització de les persones*. Debats Catalunya Social (Propostes des del Tercer Sector Social) n.61. Abril de 2021. https://www.tercersector.cat/sites/default/files/2021-04/dossier_catalunya_social_fronteres_de_paper_taula_3r_sector_abril_2021.pdf

55 *Ibíd.*

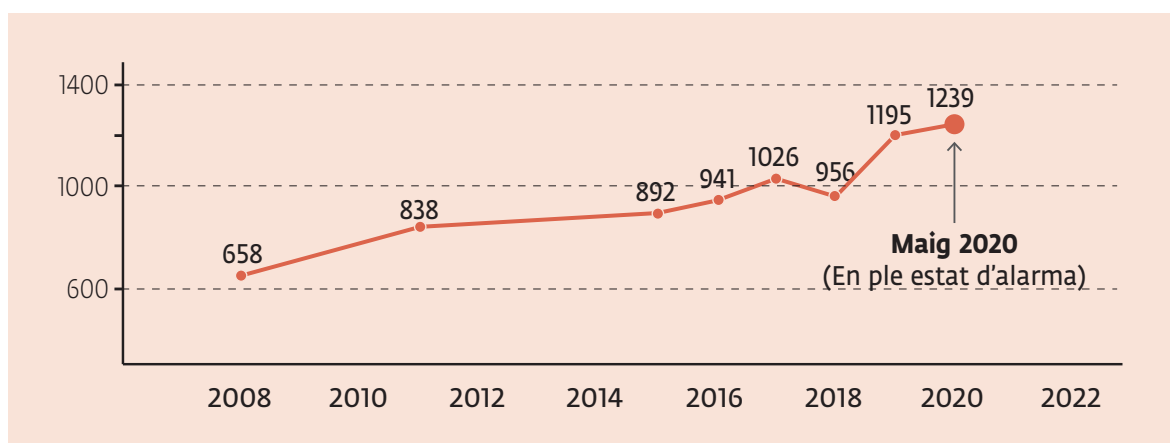
Finalment, un dels impactes més importants de la pandèmia fou que durant l'estat d'alarma la majoria dels tràmits administratius quedaren paralitzats: tots els terminis es van suspendre i les cites prèvies concedides van ser cancel·lades. Aquest fet tingué greus repercussions per les persones en situació administrativa irregular que van veure d'un dia per l'altre com els tràmits per sol·licitar el dret d'asil o la targeta de residència quedaven suspesos sine die.⁵⁶

IMPACTE EN LES PERSONES SENSE LLAR

Tenir dades de quantes persones dormen al ras pel conjunt de Catalunya és difícil, ja que no a tots els municipis on es produeix aquest fenomen s'han realitzat censos o recomptes per poder dimensionar l'abast del fenomen del sensellarisme pel conjunt del territori català. Tanmateix amb dades recollides entre els anys 2016 i 2020 a 11 municipis (Barcelona, Tarragona, Girona, Lleida, Badalona, Mataró, Terrassa, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs, Sabadell i Reus) que representen el 40% de la població catalana, 1599 persones dormen al carrer.⁵⁷

Específicament, a la ciutat de Barcelona, gràcies a la tasca de la Fundació Arrels, es té un registre temporal de les persones que dormen al carrer des de l'any 2008 fins al darrer cens realitzat el maig del 2020.

› NOMBRE DE PERSONES QUE DORMEN AL CARRER A BARCELONA (2008-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Fundació Arrels

⁵⁶ Equip d'Anàlisi Social i Incidència i Programa de Migració de Càritas Diocesana de Barcelona i Comissió de Migracions, Comissió d'Acció Social i Grup de Treball d'Anàlisi Social de Càritas Catalunya (2021). *Fronteres de paper: la irregularitat administrativa i la invisibilització de les persones*. Debats Catalunya Social (Propostes des del Tercer Sector Social) n.61. Abril de 2021. https://www.tercersector.cat/sites/default/files/2021-04/dossier_catalunya_social_fronteres_de_paper_taula_3r_sector_abril_2021.pdf

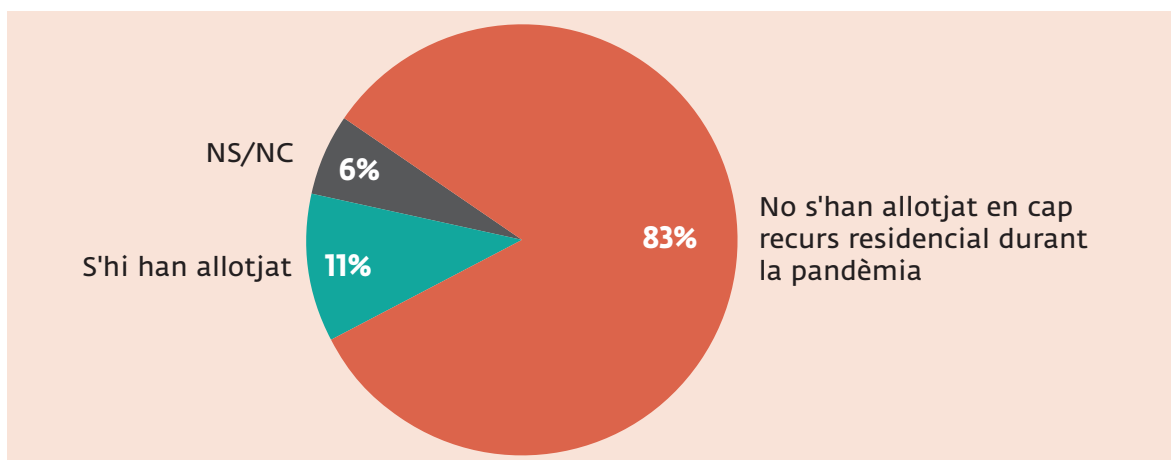
⁵⁷ Fundació Arrels. *Saps quantes persones dormen al carrer a Catalunya*. <https://www.arrelsfundacio.org/persones-sense-llar/problematika/catalunya/>

La mateixa Fundació, durant el mes de novembre de l'any passat, realitzà una enquesta entre les persones que dormien al ras amb l'objectiu de conèixer com estaven vivint la pandèmia, es va poder determinar una cinquena part de les persones que viuen al carrer a Barcelona, el 22% del total, van començar a viure al carrer en el context de la pandèmia de la Covid-19. Les persones que van començar a viure al carrer des de l'inici de la pandèmia hi portaven de mitjana 4 mesos, temps suficient perquè la seva situació experimentés un ràpid deteriorament.

Segons les dades de l'enquesta, l'edat mitjana rondava els 43 anys, el 88% eren homes, el 7% dones; 8 de cada 10 persones que dormen al ras són migrants (i un 55% de països extracomunitaris).

Del total de persones enquestades, només un 11% va utilitzar els recursos residencials posats en marxa a partir de la pandèmia per les diferents administracions i xarxes presents al territori, ja que un 83% no va poder o no va voler allotjar-s'hi.

› PERSONES QUE S'HAN ALLOTJAT EN RECURSOS RESIDENCIALS DURANT LA PANDÈMIA A BARCELONA

Font: elaboració pròpia a partir de l'enquesta de la Fundació Arrels (novembre 2020)

L'augment de persones dormint al carrer és conseqüència dels efectes de la pandèmia en els sectors del mercat laboral que ja eren informals o precaris abans del coronavirus. Moltes persones ocupades en aquests sectors han estat acomiadades de les seves feines i no han pogut fer front als costos del seu allotjament, fet que ha provocat que perdessin l'habitatge on vivien.

Tot plegat ha provocat que moltes persones que abans de la pandèmia ja es trobaven en situació de precarietat residencial, hagin caigut en el sense-llarisme. A la ciutat de Barcelona, entre març i novembre del 2020, els nous equipaments d'emergència havien atès unes 1.500 persones (1.280 homes

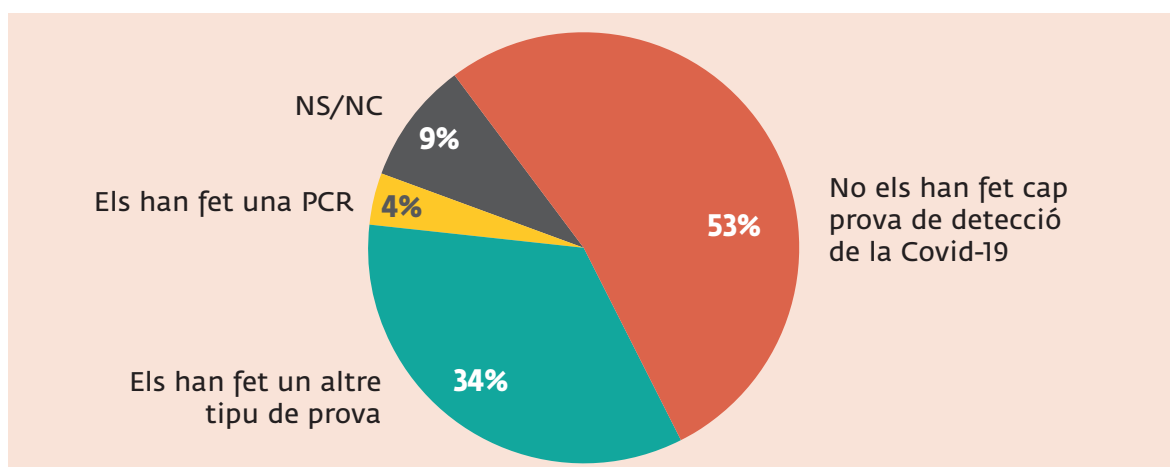
i 230 dones), de les quals fins al 45% no dormien al carrer abans d'accedir a aquests recursos, sinó que provenien d'altres situacions de precarietat i exclusió residencial, com poden ser situacions d'infrahabitatge, relloguer d'habitacions, o estades a cases de familiars o amics; el 63% de les persones ateses no tenia cap vincle previ amb entitats o serveis socials.

Pel que fa a l'origen, el 31% eren de nacionalitat espanyola, el 10% eren de nacionalitat estrangera comunitària i el 58% eren de nacionalitat extracomunitària (principalment de països de Llatinoamèrica i del Magreb). Respecte a la situació administrativa, fins a un 31% de les persones ateses es trobaven en situació irregular.⁵⁸

Una de les mancances detectades en el col·lectiu de les persones sense llar és el fet que no ha existit un pla de cribratge massiu per un col·lectiu amb un índex de vulnerabilitat tan gran i que a això s'hi suma que la immensa majoria no disposa de cap espai per a fer una quarantena en el cas que fos necessari.

Així doncs, de les persones enquestades, a un 53% no els hi han fet cap mena de prova, a un 34% els hi ha fet una PCR, i a un 4% algun altre tipus de prova (com els tests d'antígens o els tests d'anticossos). Finalment, cal fer esment al fet des de la declaració de l'estat d'alarma fins al mes gener del 2021 a la ciutat de Barcelona, han perdut la vida 21 persones que dormien al ras.⁵⁹

► PERSONES QUE HAN POGUT ACCEDIR A PROVES PER LA DETECCIÓ DE LA COVID-19 A BARCELONA

Font: elaboració pròpia a partir de l'enquesta de la Fundació Arrels (novembre 2020)

58 Garcés Mascareñas, B., Ribera-Almandoz, O. i Sales Campos, A. (2021): *Precarietat i exclusió residencial en la població migrada en temps de Covid-19*. CIDOB briefings n.26. Febrer del 2021. CIDOB - Precarietat i exclusió residencial en la població migrada en temps de Covid-19

59 Fundació Arrels (2021): *Viure al carrer durant la pandèmia: més persones migrades, poc ús dels espais d'allotjament i sense pla de cribratge ni vacunació*. Gener del 2021. <https://www.arrelsfundacio.org/carrer-pandemia-covid/>

Davant l'augment de persones dormint al carrer i a l'empitjorament de la seva situació arran de la pandèmia, la fundació Arrels ha posat en marxa un servei d'assessorament telefònic per donar resposta a les seves necessitats més immediates. En els darrers 12 mesos el servei ha atès 811 trucades. És a dir, una mitjana de tres avisos al dia sobre gent que dorm al carrer.

El 58% de les trucades les han fet veïns preocupats explicant casos de joves que vivien tutelats i que, en arribar a la majoria d'edat, s'han quedat al carrer, de familiars de persones sense llar que busquen orientació, situacions de persones que es refugien en trasters o vehicles aparcats o de persones que viuen en parcs o jardins i a les que els llencen les seves pertinences. El 75% de les trucades de veïns per alertar sobre persones que viuen al carrer procedien de Barcelona, tot i que s'han rebut trucades provinents de 69 municipis catalans i del total de trucades, un 11% eren per alertar d'altres situacions de vulnerabilitat relacionades amb l'habitatge.⁶⁰

MESURES DE PROTECCIÓ SOCIAL PER FER FRONT A LES CONSEQÜÈNCIES DE LA PANDÈMIA

Des que el mes de març es decretés el primer estat d'alarma, s'han posat en marxa tota una sèrie de mesures econòmiques, socials i financeres per a tractar de fer front als greus efectes socioeconòmics de la pandèmia en la població més vulnerable. D'aquesta manera, les administracions han seguit una doble estratègia: les polítiques de prevenció i les polítiques de contenció.

Les polítiques de prevenció tenen com a objectiu principal, limitar el tancament d'empreses injectant liquiditat a través d'ajudes directes o avals de l'ICO i evitar l'increment de l'atur assegurant el manteniment de les plantilles, fonamentalment, a través dels ERTO.

Les polítiques de contenció se centren a donar cobertura als col·lectius que abans de la pandèmia ja es trobaven en una situació de pobresa i d'exclusió social i que per la pandèmia han vist incrementada encara més la seva vulnerabilitat. Per fer-ho, aquestes polítiques es basen en les transferències monetàries o basant-se en la prestació de serveis socials.⁶¹

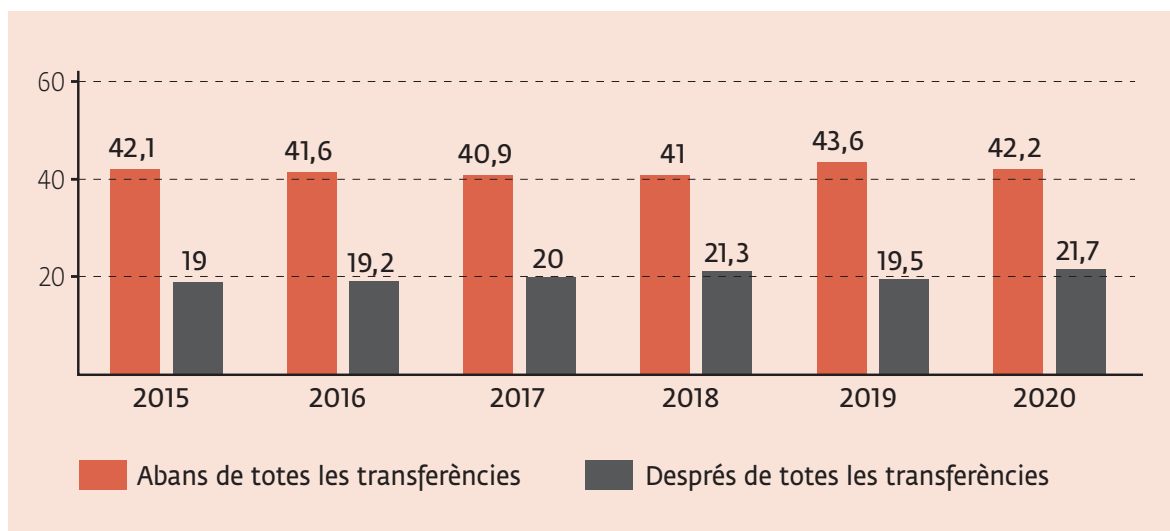
60 Social.cat (21 d'abril de 2021). *El telèfon d'assessorament d'Arrels atén més de 800 trucades en els darrers 12 mesos*. Agència Catalana de Notícies. <https://www.social.cat/noticia/14285/el-telefon-dassessorament-darrels-aten-mes-de-800-trucades-en-els-darrers-12-mesos>

61 Martín Carretero, J.M.; Suso Araico, A.; Fernández Fonseca, J.; Macías Aymar, I.; y Contreras, L. (2021): *Superar la pandemia y reducir la desigualdad. Cómo hacer frente a la crisis sin repetir errores*. Oxfam-Intermon. Gener del 2021. <https://f.hubspotusercontent20.net/hubfs/426027/Oxfam-Website/oi-informes/superar-covid-reducir-desigualdad-oxfam-intermon.pdf>

Abans de tot, però, és necessari un apunt per dimensionar l'efecte de les polítiques de contenció en el context del conjunt de les transferències socials, l'objectiu de les quals és reduir el risc de pobresa mitjançant polítiques redistributives d'ingressos. Si s'analitza el risc de pobresa abans i després de les transferències socials es pot copsar l'eficàcia, en part, de les mesures de protecció social que conformen l'Estat del Benestar.

Específicament per Catalunya, segons les darreres dades de l'Enquesta de Condicions de Vida pel 2020⁶², la taxa de pobresa es situa en el 42,2% abans de totes les transferències i es redueix fins al 21,7% després de l'impacte de totes elles. En el següent gràfic es pot veure l'evolució en els 6 darrers anys:

› TAXA DE RISC DE POBRESA ABANS I DESPRÉS DE TRANSFERÈNCIES SOCIALS (%). CATALUNYA (2015-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida (ECV 2020)

LA SITUACIÓ DE BLOQUEIG ADMINISTRATIU DE L'INGRÉS MÍNIM VITAL (IMV).

La mesura que més atenció i esperances ha generat per pal·liar les situacions de manca d'ingressos ha sigut la posada en marxa de l'Ingrés Mínim Vital (IMV), una prestació dirigida a prevenir el risc de pobresa i exclusió social de les persones que viuen soles o estan integrades en una unitat de convivència i que no disposen dels recursos econòmics per a cobrir les seves

62 L'Enquesta de condicions de vida (ECV) del 2020 recull les condicions de vida en el moment de l'entrevista, tot i que la informació sobre els ingressos, les prestacions socials i la intensitat en el treball de les llars catalanes fan referència a l'any 2019

necessitats bàsiques. Aquesta prestació pot oscil·lar entre els 462 i els 1.015 euros mensuals en funció de les característiques de la persona o la família receptora. Es tracta d'una mesura que d'implementar-se amb efectivitat podria implicar una reducció molt significativa de la pobresa i de les situacions de necessitat severa.

Tanmateix, la implementació d'aquesta prestació ha generat molts problemes, amb una clara situació de saturació i bloqueig administratiu, amb un elevat nivell de confusió sobre la tramitació de la prestació i el paper que juga cada administració.⁶³

Des de les entitats socials es critica la insuficient dotació pressupostària de l'Ingrés Mínim Vital, ja que les quanties fixades són insuficients per cobrir les necessitats més bàsiques de la població més vulnerable, sobretot en els entorns urbans amb més densitat de població i costos de vida elevats i que amb l'actual disseny s'elimina la prestació per a fill a càrrec que ja existia anteriorment i es deixa a milions de nens i nenes en risc d'exclusió social sense cap mesura de protecció social, incrementant el seu risc d'exclusió i pobresa.⁶⁴

Un dels problemes recurrents de l'IMV des de la seva posada en marxa ha sigut el gran nombre de demandes tramitades sumat a la falta de personal per donar-hi resposta, el que ha provocat el col·lapse administratiu per resoldre les sol·licituds presentades. A més, la situació s'ha vist agreujada per la bretxa digital de moltes de les persones demandants, la complexitat dels requisits i els tràmits burocràtics que s'han d'efectuar.⁶⁵

Segons les dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions fins al mes de maig del 2021, a Catalunya s'han tramitat 118.730 expedients, dels quals se n'han resolt gairebé el 80% (108.557). D'aquestes sol·licituds resoltes, només se n'han aprovat un 15,6% (16.972) i se n'han denegat el 84,4% (91.585).

A Catalunya, el nombre de persones beneficiades de l'ingrés mínim vital és de 46.410, de les quals un 46,4% són menors (21.549) i un 53,6% (24.861) són persones adultes. A més, el 55,9% de les persones beneficiades són dones

63 Delclos, C., Palomera, D. (coord.) (2021): *Estudi sobre la implementació de l'Ingrés Mínim Vital a Catalunya*. Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS) i Ajuntament de Barcelona. Març 2021. https://acciosocial.org/wp-content/uploads/2021/03/ECAS-BCN-IGOP_Informe-IMV_2021.pdf

64 Martín Carretero, J.M.; Suso Araico, A.; Fernández Fonseca, J; Macías Aymar, I.; y Contre-ras, L. (2021): *Superar la pandemia y reducir la desigualdad. Cómo hacer frente a la crisis sin repetir errores*. Oxfam-Intermón. Gener del 2021. <https://f.hubspotusercontent20.net/hubfs/426027/Oxfam-Website/oi-informes/superar-covid-reducir-desigualdad-oxfam-intermon.pdf>

65 Xarxanet. (15 de juliol de 2020). *Col·lapsat el cobrament de l'Ingrés Mínim Vital*. <https://xarxanet.org/economic/noticies/collapsat-el-cobrament-de-lingres-minim-vital>

(25.943 dones vs. 20.467 homes). Es calcula que la quantia mitjana mensual per llar és 430 €.⁶⁶

› RESULTATS DESGLOSSATS DE L'APLICACIÓ DE L'IMV A CATALUNYA I A ESPANYA. MAIG 2021

Expedients totals IMV	Catalunya	% sobre total expedients	Espanya	% sobre total expedients
Tramitats	118.730	86,8	1.088.912	81,9
Resolts	108.557	79,3	1.023.703	77,0
Aprovats	16.972	12,4	276.086	20,8
Denegats	91.585	66,9	747.617	56,2
En esmena documents	10.173	7,4	65.209	4,9
No tramitats	18.106	13,2	241.033	18,1
Pendents de resolució	28.279	20,7	306.242	23,0

Font: Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, NdP, a partir de les dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

› EXPEDIENTS RESOLTS A CATALUNYA I A ESPANYA (%). MAIG 2021

Expedients resolts	Catalunya	% sobre total resolts	Espanya	% sobre total resolts
Aprovats	16.972	15,6	276.086	27,0
Denegats	91.585	84,4	747.617	73,0

Font: Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya NdP, a partir de les dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Pel camí, segons denunciïn les entitats del tercer sector social, queden centenars de llars que no tenen ni accés a demanar aquesta prestació. Per exemple, les persones immigrants en situació irregular, joves migrats extutelats sense referents familiars, les persones que tenien ingressos l'any 2019, però que l'any 2020 ho han perdut tot, les famílies que conviuen en habitacions rellogades, o aquells que han tornat a viure a casa dels pares, el que comporta que la resta de convivents de l'habitatge fan constar uns diners que qui demana la renda no té.⁶⁷

66 Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya (2021): NdP: *Balanç de l'Ingrés Mínim Vital a 1 any després de la seva aprovació*. Juny 2021. https://www.tercersector.cat/sites/default/files/2021-06/2021-06-01_la_taula_del_tercer_sector_constata_el_fracas_de_laplicacio_de_lingres_minim_vital_a_catalunya.pdf

67 Collell, E. (24 de març del 2021). *El Ingreso Mínimo vital solo llega al 6% de familias pobres*. El Periódico. <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20210324/ingreso-minimo-vital-llega-6-11607986>

El col·lapse administratiu, la dificultat dels tràmits i la lentitud en la concessió es tradueix en el fet que només un 2,1% de les llars acompanyades per Càritas Diocesana de Barcelona rebés l'IMV a un any de l'inici de la pandèmia. De les llars on no hi ha ingressos, ni de l'IMV ni de la RGC, hi predomina el desconeixement sobre aquest recurs (70,7%), seguit d'un 12% de les llars que afirmen que en coneixen la seva existència, però no tenen suficient informació per a poder-ne iniciar els tràmits i finalment el 17,2% considera que, malgrat que no la percep, té informació suficient per poder-ne fer la seva tramitació.⁶⁸

Segons dades proporcionades per Creu Roja, al mes de març del 2021, el 35% de les persones enquestades afirmava que no coneixia que era l'IMV, havent-hi una certa millora d'aquest indicador, ja que l'octubre del 2020 era del 44,3%. De les persones que el coneixen, un 61% l'han sol·licitat i només el 10,2% ja l'està rebent, el 52% restant els hi ha denegat o no compleixen els requisits per sol·licitar-lo.⁶⁹

LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

La Renda Garantida de Ciutadania (RGC) és la principal política del govern català per a les famílies sense recursos. Si bé, no es tracta d'una prestació lligada a la pandèmia, pot haver estat clau per alleujar situacions de vulnerabilitat econòmica entre les famílies amb menys recursos. En el següent gràfic es pot veure l'evolució dels destinataris totals i les prestacions mitjanes al llarg de l'any 2020.

68 Càritas Diocesana de Barcelona (2021): "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona (tercera onada 2021)" *1 any de crisi: seqüeles que s'estanquen i fatiga pandèmica*, nº 3, març de 2021, Observatori de la Realitat Social. <https://caritas.barcelona/publicacio/impacte-de-la-crisi-de-la-covid-19-en-les-llars-ateses-per-caritas-diocesana-de-barcelona-tercera-onada-2021-1-any-de-crisi-sequeles-que-sestanquen-i-fatiga-pandemica/>

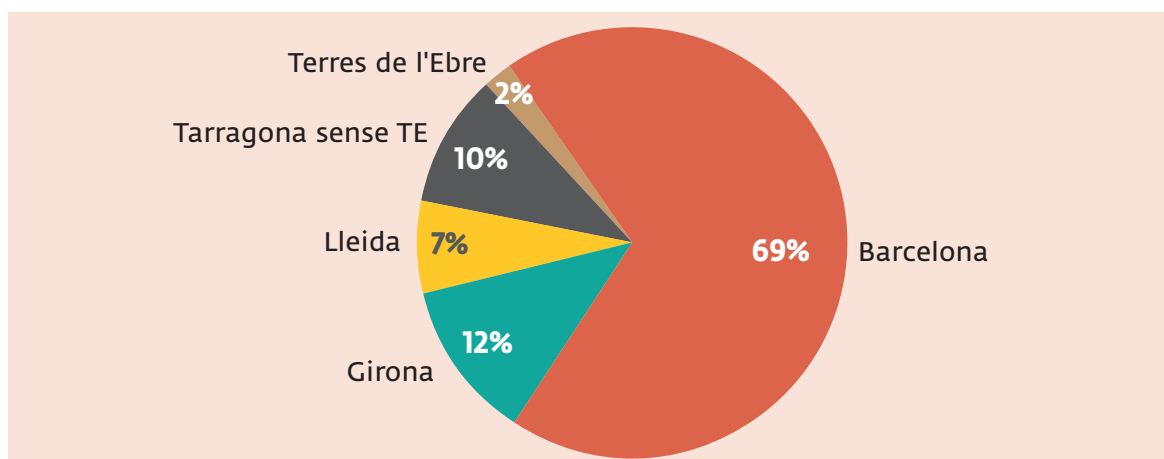
69 Creu Roja (2021): "L'impacte de la Covid-19 en col·lectius vulnerables" *Resum 2n informe de L'Observatori*. Març 2021. <https://voluntaris.cat/wp-content/uploads/2021/03/2n-Informe-Observatori-Covid19-DEFINITIU.pdf>

› PERSONES DESTINATÀRIES RGC I IMPORT MITJÀ PER UNITAT FAMILIAR I PER PERSONA. 2020

	Destinataris totals RGC	Prestació econòmica mitjana per unitat familiar	Prestació econòmica mitjana per persona
Gener	123.879	702,67	153,17
Febrer	125.221	720,88	159,27
Març	126.611	707,28	159,60
Abril	127.701	713,92	155,24
Maig	131.531	782,05	160,81
Juny	134.573	755,48	157,94
Juliol	136.498	746,74	158,10
Agost	137.113	723,17	157,34
Setembre	141.096	821,41	157,03
Octubre	143.524	768,52	159,70
Novembre	147.033	793,19	164,20
Desembre	150.215	764,71	162,01

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l' Observatori del Treball i Model Productiu

› DISTRIBUCIÓ DELS EXPEDIENTS VIGENTS PER PROVÍNCIES. DESEMBRE 2020

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l' Observatori del Treball i Model Productiu

Les últimes dades proporcionades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies indiquen que al mes d'abril del 2021, són beneficiàries de la renda garantida de ciutadania un total de 159.607 persones.⁷⁰

70 Generalitat de Catalunya (20 d'abril de 2021). *El Govern destina 9,5 milions a finançar mesures d'inserció laboral per a les persones beneficiàries de la Renda Garantida de Ciutadania*. <https://govern.cat/gov/cohesio-social/405127/govern-destina-95-milions-financar-mesures-dinsercio-laboral-persones-beneficiaries-renda-garantida-ciutadania>

Pel que fa a la cobertura de la RGC, segons les dades proporcionades per Càritas Diocesana de Barcelona en el seu informe fent balanç d'un any de pandèmia, les dades permeten estimar una minsa taxa de cobertura de les llars en pobresa relativa (4,5%) i encara més reduïda de les llars en situació de pobresa severa (3,5%).

Entrant més en detall en les situacions de les llars que no perceben l'R-GC, la gran majoria (87%) no l'han demanat. Es tracta principalment de persones que no la sol·liciten bé perquè no tenen informació (58,5%), bé perquè consideren que no hi tenen dret (14,2%) o bé perquè no saben com fer-ho (14,2%). Entre els que no la perceben, però que l'han demanat, un 5,1% han rebut una denegació i un 6,7% estan a l'espera de la resolució del seu expedient.⁷¹

A un any de la posada en marxa de l'IMV, les dues rendes haurien de funcionar de forma complementària per revertir les situacions de pobresa i exclusió, però segueixen descompensades i descoordinades. Un any després de la seva creació, només 1,6 % de les llars catalanes perceptores de la RGC, reben també la prestació vinculada a l'IMV. Davant d'això, des del tercer sector social fa temps que es demana que es clarifiquin els mecanismes administratius per fer compatibles ambdues prestacions i que s'escurcin els terminis de resposta i resolució dels expedients.⁷²

Una altra mesura de protecció social posada en marxa arran de la pandèmia ha estat la creació d'una prestació extraordinària i única de 200 € per a despeses de primera necessitat: alimentació, farmàcia i altres subministraments bàsics. Aquesta mesura va ser dissenyada com un ajut específic per a llars vulnerables afectades per la pandèmia i segons estimacions del departament d'Afers Socials i Famílies, estava previst que si poguessin acollir unes 100.000 famílies, el que significa unes 300.000 persones destinatàries.⁷³

Finalment, malgrat el tancament de les escoles coincidint amb els primers mesos de la pandèmia, des del Departament d'Educació es van mantenir les

71 Càritas Diocesana de Barcelona (2021): "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona (tercera onada 2021)" *1 any de crisi: seqüeles que s'estanquen i fatiga pandèmica*, nº 3, març de 2021, Observatori de la Realitat Social. <https://caritas.barcelona/publicacio/impacte-de-la-crisi-de-la-covid-19-en-les-llars-ateses-per-caritas-diocesana-de-barcelona-tercera-onada-2021-1-any-de-crisi-sequeles-que-sestanquen-i-fatiga-pandemica/>

72 Collell, E. (25 d'abril del 2021). *Caos en l'assignació de les rendes bàsiques*. Diari de Girona. <https://www.diaridegirona.cat/catalunya/2021/04/25/caos-l-assignacio-les-rendes-49800478.html>

73 Generalitat de Catalunya (27 d'abril del 2020). *Prestació extraordinària per a subministraments bàsics*. <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/Prestacio-extraordinaria-per-a-subministraments-basics>

beques menjador a través d'una targeta moneder amb un import de 4 euros per infant per dia lectiu, recarregades cada dues setmanes, i prorrogades fins a final de l'estiu. La cobertura d'aquest programa d'alimentació ha estat de 144.000 nens i nenes becats.⁷⁴

IMPACTE DE LA CRISI SOCIAL I ECONÒMICA PROVOCADA PER LA COVID-19 EN LA INFÀNCIA I L' ADOLESCÈNCIA

El virus de la Covid-19 no afecta de forma significativa els nens, nenes i adolescents, en canvi, les mesures que s'han pres per tal de contenir-ne els contagis i la crisi social i econòmica si que han provocat un empitjorament en les seves condicions de vida a causa de la reducció d'ingressos en les seves famílies, ha fet créixer la bretxa digital dels alumnes vulnerables, dificultant el seguiment dels estudis reglats i ha provocat un augment del seu malestar emocional i dels trastorns mentals en veure els seus anhels truncats per les mesures de confinament i de distanciament social, així com, pel fet de viure en primera persona situacions de precarietat social i residencial en les seves famílies.

AUGMENT DE LA POBRESA INFANTIL

Un 33,4 % dels menors de 18 anys a Catalunya està en risc de pobresa. Així ho revela l'Enquesta de Condicions de Vida de Catalunya de l'any 2020⁷⁵. No obstant això, i com és obvi, la pobresa no és dels infants, sinó que descriu la situació material de les llars en què aquests creixen i es desenvolupen: la taxa per les llars amb fills i filles a càrrec s'enfila fins el 28,3% i en el cas de les llars conformades per un adult amb un o més fills dependents és del 43,2%.

En ple Estat d'Alarma, l'ONG *Save the Children* publicava un informe, anomenat 'Infància en reconstrucció', alertant que la taxa de pobresa infantil pot enfilarse gairebé al 35% a Catalunya a finals d'any a causa de la pandèmia. L'entitat alerta que abans de la pandèmia ja eren 430.000 nens els que vivien en situació de pobresa, però subratlla que la Covid-19 ha empitjorat la situació de les famílies més vulnerables.

74 Generalitat de Catalunya (2020): NdP: *Educació i Treball, Afers Socials i Famílies garanteixen els ajuts de menjador i a menors usuaris dels serveis d'intervenció socioeducativa amb servei d'àpat*. Març del 2020. <https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/inici>

75 Cal recordar que aquesta darrera enquesta encara no recull l'impacte de la Covid-19, ja que les dades que mesuren aquest indicador (el nivell d'ingressos) es refereixen al període del 2019.

En un altre informe aparegut al mes del març del 2021, la mateixa ONG ha volgut mesurar l'impacte de la Covid-19 en les famílies que ha atès en aquest any de pandèmia, a partir d'entrevistar a 1290 famílies per l'entitat en diferents CCAA (un 15% de la mostra correspon a famílies de Catalunya). Els resultats mostren com la meitat dels pares i mares enquestats han perdut la seva feina i una de cada tres famílies només pot menjar carn o peix una o dues vegades a la setmana. A més, un 70% de les famílies que han acudit a l'entitat no poden pagar ni la llum ni l'aigua.⁷⁶

IMPACTE DE LA PANDÈMIA I EL CONFINAMENT EN L'ESTAT EMOCIONAL DELS NENS I LES NENES

Les mesures de confinament per les seves pròpies característiques d'impredecibilitat, d'incertesa i de trencament de rutina habitual són considerades un esdeveniment advers estressant que pot tenir conseqüències en la salut mental dels infants. Segons experts en psicologia clínica i psiquiatria de la infància i adolescència-citats per l'hospital Sant Joan de Déu- un de cada quatre nens que ha patit aïllament per la Covid-19, presenta símptomes depressius i d'ansietat.⁷⁷

L'informe de Save The Children, mencionat anteriorment, també recull com la pandèmia i el confinament ha afectat l'estat emocional dels infants de les famílies enquestades. Segons la informació proporcionada pels progenitors i cuidadors, el 55% dels menors han patit canvis negatius en el seu estat emocional, sent els més freqüents, l'estrès (23%) l'ansietat (21%) i la por (18%).⁷⁸

Segons l'informe elaborat pel Grup de Recerca en Intervencions Sòcio-educatives en la Infància i la Joventut (GRISIJ) de la UB per a la Diputació de Barcelona i la FEDAIA,⁷⁹ amb la finalitat de conèixer quin impacte ha deixat la pandèmia de la Covid-19 entre els infants i els adolescents atesos pels serveis d'intervenció socioeducativa (SIS) no residencials, i en especial, com ha

76 Save the Children (2021): *Aniversario COVID-19: ¿Qué nos cuentan las familias? Análisis de la situación de los hogares vulnerables afectados por la crisis económica y social de la pandemia*. Març del 2021. <https://www.savethechildren.es/notasprensa/aniversario-covid-19-save-children-revela-que-1-de-cada-4-familias-las-que-atiende-en-euskadi>

77 Faros Sant Joan de Déu (20 de novembre del 2020): *Infància i COVID-19: impacte i gestió de la "nova normalitat"*. <https://faros.hsjdbcn.org/ca/articulo/infancia-covid-19-impacte-gestio-nova-normalitat>

78 Save the Children (2021): *Aniversario COVID-19: ¿Qué nos cuentan las familias? Análisis de la situación de los hogares vulnerables afectados por la crisis económica y social de la pandemia*. Març del 2021. <https://www.savethechildren.es/notasprensa/aniversario-covid-19-save-children-revela-que-1-de-cada-4-familias-las-que-atiende-en-euskadi>

79 Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència

afectat aquesta crisi al desenvolupament de l'acció socioeducativa, mostra que en una escala de 0 a 7, el grau de suport que necessitaven les famílies en el terreny emocional era d'un 6,4, en el terreny econòmic d'un 6 i les relacions amb l'exercici de les competències parentals d'un 5,83.⁸⁰

Respecte a les necessitats dels infants i adolescents, els serveis SIS han detectat que les principals necessitats han estat vinculades a la gestió de les emocions en un 6,43 sobre 7, les educatives en un 6,11 i les socials en un 5,79. Segons el mateix l'estudi, un 55% de les llars més afectades per l'impacte de la Covid-19 eren mares soles amb els seus fills i el 40% eren famílies nombroses.

Finalment, s'apunta que el confinament ha generat dificultats a les entitats a l'hora de prestar atenció a les famílies. Aquestes dificultats han sigut derivades de la manca d'equips i de connectivitat en un 84% i per la manca de competències digitals per part dels progenitors en un 78%. També es constata que l'ensenyament telemàtic provocat pel tancament de les escoles, des de la declaració de l'Estat d'Alarma fins a la finalització del curs lectiu, ha agreujat la bretxa digital entre les famílies amb més recursos i les que en tenen menys.⁸¹

IMPACTE DEL TANCAMENT DE LES ESCOLES DURANT EL CURS 2019-2020 EN L'EDUCACIÓ DELS INFANTS

El tancament de les escoles va ser una de les primeres mesures d'aïllament que es van prendre en la majoria de països del món afectats per la pandèmia, a més d'un confinament total a casa per a la població infantil, que en el cas de Catalunya va durar més de 40 dies.

Els resultats d'aquestes mesures i els seus efectes s'hauran d'avaluar amb el temps. No obstant això, com es comença a veure en les dades presentades per les organitzacions que atenen famílies amb menors, els fills i filles de famílies amb menys recursos, que depenen dels àpats escolars i que tenen menys probabilitats de tenir un accés adequat a internet i espai suficient

80 La mostra de l'estudi ha estat formada per 38 respostes de professionals que treballen a diferents serveis del model SIS a la comunitat autònoma de Catalunya. La metodologia ha seguit dues vies, una primera recollida de dades a través d'un qüestionari online, on s'ha recollit dades quantitatives i qualitatives en un moment determinat amb una finalitat descriptiva; i posteriorment una recollida de dades exclusivament qualitativa a través d'un grup de discussió amb finalitat interpretativa.

81 Fuentes-Peláez, N., Crous, G., Lapadula, C., i Rabassa J. (2020). *Com ha impactat la crisi de la Covid-19 en els serveis adreçats a la infància i adolescència en situació de risc a la província de Barcelona? Reptes i propostes dels i les professionals per al desenvolupament de l'acció socioeducativa en temps de pandèmia*. Barcelona: Diputació de Barcelona i FEDAIA.

que permeti l'aprenentatge, han vist com la bretxa de les desigualtats augmentava.⁸²

Així, segons l'informe de Càritas Diocesana de Barcelona que avalua l'impacte d'un any de pandèmia en les llars ateses, constata que la major part de les llars en les quals hi viuen menors, estan en situació de desconexió causada principalment per la manca d'habilitats per fer ús de les xarxes (31,5%) o per què els dispositius dels quals disposaven a casa no eren suficients per poder gestionar les seves necessitats via telemàtica (37,8%). Això fa que una gran part hagi perdut oportunitats formatives, laborals, relacionals o de gestió (59,7%), destacant també les dificultats que ha provocat que no poguessin fer tràmits amb les administracions (33,7%).⁸³

A més de les dificultats tecnològiques, cal tenir present que al 51,6% de les llars en les quals hi ha menors en edat escolar els pares i mares consideren que no els hi poden oferir suport educatiu. La principal limitació és l'idioma (23,8%), seguida de prop per les dificultats amb els continguts que cursen els seus fills/es (17,2%). Un 8,1% de les llars hauria de deixar sols els fills i filles si hi hagués un nou tancament escolar; aquest percentatge s'eleva fins al 16,5% en el cas de les llars monoparentals.

Altres estudis, com el de Save The Children, mostren com el 70% dels menors de les famílies enquestades no ha rebut cap mena d'atenció educativa extra més enllà de l'enviament dels deures durant les quarantenes i la meitat té dificultats per a seguir les classes. El 40% dels menors han manifestat que la pandèmia i el confinament ha afectat la seva motivació i rendiment per estudiar.⁸⁴

En la mateixa línia, l'estudi "Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la Covid-19" elaborat pel GESOP per encàrrec del Consorci d'Educació de Barcelona durant el mes de maig del 2020 amb l'objectiu de conèixer i avaluar el seguiment del curs

82 UNICEF Comitè Catalunya (2019): *L'Agenda 2030 en clau d'infància a Catalunya: actualització de l'estat dels indicadors*. Setembre del 2019. https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/Agenda2030_catalunya_actualitzacioindicadors.pdf

83 Càritas Diocesana de Barcelona (2021): "Impacte de la crisi de la Covid-19 en les llars ateses per Càritas Diocesana de Barcelona (tercera onada 2021)" *1 any de crisi: seqüeles que s'estanquen i fatiga pandèmica*, nº 3, març de 2021, Observatori de la Realitat Social. <https://caritas.barcelona/publicacio/impacte-de-la-crisi-de-la-covid-19-en-les-llars-ateses-per-caritas-diocesana-de-barcelona-tercera-onada-2021-1-any-de-crisi-sequeles-que-sestanquen-i-fatiga-pandemica/>

84 Save the Children (2021): *Aniversario COVID-19: ¿Qué nos cuentan las familias? Análisis de la situación de los hogares vulnerables afectados por la crisis económica y social de la pandemia*. Març del 2021. <https://www.savethechildren.es/notasprensa/aniversario-covid-19-save-children-revela-que-1-de-cada-4-familias-las-que-atiende-en-euskadi>

dels i les alumnes amb situació de vulnerabilitat durant el confinament a la ciutat de Barcelona, ressalta que el 86,7% d'alumnes en situació de vulnerabilitat disposaven d'internet a la casa on passaven el confinament, 10 punts per sota dels no vulnerables (96,8%), el 8,7% només disposaven d'internet al mòbil, respecte al 3,0% de l'alumnat no vulnerable, i el 4,6% no disposaven d'internet a casa enfront del 0,2% dels alumnes no vulnerables.⁸⁵

En relació amb la presència de dispositius electrònics a les llars, l'estudi destaca com només el 60,6% dels alumnes en situació de vulnerabilitat disposaven d'un ordinador o tauleta per connectar-se amb l'escola, estudiar o fer els deures, enfront del 93,9% de la resta dels alumnes.

El seguiment del curs escolar a distància durant el confinament també va impactar de manera desigual entre aquell alumnat provinent d'entorns vulnerables i aquells d'entorns no vulnerables: el 18% dels alumnes en situació de vulnerabilitat no seguia el curs escolar a distància, xifra que se situa per sota del 3% en els alumnes no vulnerables. Els primers al·legaven sobretot que la seva llar no disposava de les eines adequades per fer-ho.⁸⁶

Finalment, segons les dades proporcionades per Creu Roja, en el seu informe "Impacte de la COVID-19 en col·lectius vulnerables", el 43% de les persones que conviuen amb menors en edat escolar manifesten que els infants han tingut dificultats per seguir el curs escolar durant el confinament, tot i que no se'n detallen les causes.

IMPACTE DE LA CRISI DE LA COVID-19 EN LES ACTIVITATS DE LLEURE ORGANITZAT PER A INFANTS I JOVES

Pel que fa a l'impacte de la Covid-19 en les activitats de lleure organitzat, segons l'informe sobre els drets de l'infant 2020, elaborat pel Síndic de Greuges, evidencia com les activitats de lleure es van veure reduïdes en un 34,5% respecte dels nivells de participació existents l'any 2019, amb una pèrdua de més de 167.000 participants. En l'informe també es posa de manifest que el 87% d'aquestes activitats realitzades amb normalitat durant l'any 2019 es van realitzar en la temporada d'estiu quan els infants i joves tenen vacances escolars.

La pèrdua de participació suposa un retrocés en l'exercici efectiu del dret a lleure, amb un impacte sobre les oportunitats educatives i sobre la capaci-

⁸⁵ Per realitzar l'estudi, es van realitzar 602 entrevistes repartides en dues mostres: 300 entrevistes a alumnes en situació de vulnerabilitat i 302 entrevistes a la resta d'alumnes.

⁸⁶ Gesop i Consorci d'Educació de Barcelona (2020): *Informe de resultats: els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la Covid-19*. Maig de 2020. https://www.edubcn.cat/rcs_gene/extra/01_documents_de_referencia/informes/Informe_resultats_confinament_alumnat_vulnerable_maig2020.pdf

tat de prevenir problemàtiques entre els infants provinents d'entorns socialment desafavorits. En aquest sentit, es demana que es promoguin mesures d'accessibilitat econòmica per que cap infant no hagi de deixar de participar en aquestes activitats.⁸⁷

Per conèixer els perfils de la infància i les seves famílies, sol·licitants de beques als centres socioeducatius del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans (MCECC) i la Xarxa de Centres Socioeducatius de la Fundació Pere Tarrés (XaCS) en aquest darrer any, es realitzà un estudi, basat en enquestes al conjunt dels beneficiaris i un seguit d'entrevistes en profunditat a una mostra de famílies seleccionades.⁸⁸

Segons l'estudi, un 30% de les famílies beneficiàries de la beca, disposava d'un informe de serveis socials acreditatiu de la seva situació sociofamiliar; mentre que un 13% va aportar el comprovant de titularitat d'una pensió o renda mínima d'inserció. Si a això si sumen altres informes elaborats per Càritas o per treballadors socials es constata que un 49% dels sol·licitants es trobaven en una situació d'alta vulnerabilitat social acreditada.

Si es considera el nivell de renda de les famílies, el 76% dels infants que van gaudir d'una beca de la Fundació Pere Tarrés eren pobres. D'altra banda, gairebé el 50% de les persones que van respondre a l'enquesta, en la seva gran majoria les mares (74%), havien nascut a l'estranger. Per tipologia de les llars el perfil més habitual fou el de famílies monomarentals, és a dir, formades per una dona adulta amb un o més d'un menors a càrrec.

En relació amb l'origen dels ingressos, el 82% de les famílies consultades tenien almenys, un dels seus membres amb feina. No obstant això, d'aquestes famílies, un 70% no arribava al salari de 9.909 € per unitat de consum que marca el llindar de la pobresa. Les famílies amb almenys una persona a l'atur representaven el 62%; mentre que les famílies amb dues o més persones a l'atur representaven el 38% (una llar pot tenir persones a l'atur i persones treballant).

L'impacte de la crisi generada per la pandèmia es tradueix en el fet que en el 63% de les famílies sol·licitants de beques han augmentat les seves necessitats econòmiques i un 30% d'elles declara estar en una situació de vulnerabilitat sense precedents a les seves vides. Respecte a la manca de bens materials, de les fa-

⁸⁷Síndic de Greuges de Catalunya (2020): *Informe sobre els drets de l'infant*. Novembre 2020. [Informe Infància novembre 2020_ok_cat.pdf \(sindic.cat\)](#)

⁸⁸L'informe es basa en les dades recollides dels 1.616 infants i les seves famílies sol·licitants de beques a partir d'una enquesta. En paral·lel s'ha administrat una mostra de 62 qüestionaris del total de 1500 famílies aproximadament vinculades a la xarxa XaCS de la Fundació Pere Tarrés.

mílies enquestades destaca que un 46% no té ordinador i un 26% no té connexió a internet i un 47% tenen dificultats per fer front a les despeses de l'habitatge i finalment un 77% es troba en situació de pobresa energètica.⁸⁹

IMPACTE DE LA CRISI SOCIAL I ECONÒMICA PROVOCADA PER LA COVID-19 EN EL COL·LECTIU DE PERSONES AMB DISCAPACITAT

Les persones amb discapacitat reconeguda a Catalunya l'any 2019 eren 315.900, el que representa un 6,5% de la població catalana. La taxa d'activitat de les persones amb discapacitat és del 37%, respecte al 81% de la població sense discapacitat; la taxa AROPE per les persones amb discapacitat se situà en el 26%, amb dades del 2019, mentre que per la població sense discapacitat, en el mateix any, rondava el 23%.⁹⁰

Des del col·lectiu de discapacitats s'expressa el malestar generalitzat pels protocols dissenyats per l'administració per gestionar l'estat d'alarma i per combatre la pandèmia. No van tenir en compte les necessitats específiques en les polítiques de salut de les persones amb discapacitat i malgrat ser un col·lectiu de risc, sovint, amb altres problemes de salut associats.⁹¹

SITUACIÓ SOCIO-LABORAL DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT

Segons la informació proporcionada per l'estudi "Efectes i conseqüències de la Covid-19 entre les persones amb discapacitat" de l'Observatori sobre Discapacitat i Mercat de Treball de la Fundació ONCE (Odismet), amb dades pel conjunt de l'estat espanyol, un 37% de les persones amb discapacitat es van veure afectades per un ERTO durant l'estat d'alarma mentre que aquesta dada "només" va ser del 3% en la resta de la població.⁹²

89 Fundació Pere Tarrés (2021): *Cap infant sense colònies 2020: estudi sobre les condicions de vida de les famílies beneficiàries de les beques d'estiu*. Abril del 2021. <https://www.peretarres.org/arxius/fpt/resultats-condicions-vida-famílies-usuàries-beques-activitats-estiu-fpt.pdf>

90 ONCE-Odismet (2021): *Informe 6: principales resultados*. https://www.odismet.es/sites/default/files/2021-04/INFORME%206%20ODISMET_0.pdf

91 Federació Ecom (2020): *Informe sobre com està afectant a les persones amb discapacitat la gestió de l'estat d'alarma per la crisi sanitària de la COVID-19*. Maig 2020. http://ecom.cat/sites/default/files/images/2020_document-mesures-covid_ok.pdf

92 Pel desenvolupament de la recerca s'ha remès una enquesta en línia a més de 14.000 persones usuàries de la base de dades d'Inserta Ocupació. S'han obtingut un total de 1.460 respostes, recollides entre el 6-5-2020 i el 25-5-2020.

En el moment de realització de la mostra, el 27% dels enquestats es trobaven ocupats, el 53% aturats i el 18% inactius. El 66% dels quals estaven treballant ho feien amb un contracte temporal, i el 61% feia menys d'un any que treballava en l'empresa. Del 53% de persones en situació d'atur, un 12% indicava haver perdut la feina a causa de la pandèmia de la Covid-19.

Respecte a les prestacions de protecció social per fer front a la crisi, un 37% dels consultats, va respondre que no percebia de cap mena de prestació. Si tenim en compte que hi ha un total de 53% d'aturats, ens trobem davant un important segment que en aquells moments no estava rebent cap mena d'ingrés.

Durant l'any 2020, al conjunt de l'estat es van realitzar un total de 86.706 contractes específics per a persones amb discapacitat, un 26,4% menys que l'any 2019, el que significa que si bé encara hi ha poca informació disponible sobre l'impacte de la pandèmia, ja se'n comença a entreveure el seu efecte en el descens notable de la inserció laboral en les persones amb discapacitat.

Les federacions ACTAS, AMMFEINA i Dincat alerten que la recessió econòmica provocada per la Covid-19 està colpejant especialment els col·lectius amb més dificultats d'inserció. Segons un estudi realitzat entre les respectives entitats sòcies, es confirma l'impacte devastador de la pandèmia de la Covid-19 sobre l'ocupació de persones amb discapacitat intel·lectual i persones amb problemes de salut mental.

En concret, i segons les dades aportades per 37 entitats i una mostra de 3.220 persones, la destrucció de llocs de feina al mercat laboral ordinari de persones amb discapacitat intel·lectual i persones amb un problema de salut mental entre els mesos de març i setembre del 2020 va ser del 9,3%.

Concretament, s'ha passat de 1426 persones ocupades a 1292. A això sumat que a principis de setembre del 2020- quan es va realitzar l'enquesta- 150 d'aquestes 1292 persones amb discapacitat intel·lectual i problemes de salut mental que tenien un contracte laboral en vigor encara no treballaven amb normalitat. Això suposa que la xifra estimada sobre la destrucció de llocs de feina podria haver-se enfilat fins al 20,3% a finals del 2020.

La conseqüència directa d'aquesta destrucció de llocs de feina és que les entitats socials que gestionen serveis i programes d'orientació laboral durant aquests mesos han patit un increment de més de 16 punts de la demanda de participació en aquests recursos de recerca de feina⁹³

93 DINCAT, AMMFEINA, ACTAS, 2020 (NdP). *Prop d'un 10% de persones amb discapacitat intel·lectual i problemes de salut mental ocupades a l'empresa ordinària ha perdut la seva feina arran de la pandèmia del coronavirus.* . https://www.dincat.cat/wp-content/uploads/2020/12/NP_10-persones-amb-DI-i-TM-ha-perdut-la-seva-feina-a-empresa-ordin%C3%A0ria-arran-pand%C3%A8mia.pdf

IMPACTE DE LA COVID-19 EN L'ESTAT DE SALUT DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT I EL SEU ENTORN MÉS PROPER

Durant aquest any i escaig que portem de pandèmia, la prevalença del mateix virus, la situació d'aïllament, així com el complex accés a centres sanitaris i especialistes mèdics, han afectat de ple a les persones amb discapacitat que han vist com se'n ressentia el seu benestar físic i emocional.

Segons dades recopilades per ONCE- Odismet i Plena Inclusión, d'abast estatal, la prevalença del virus en les persones amb discapacitat se situaria entre el 5% i el 13% del col·lectiu. Pel que fa a l'estat de salut físic, si bé un majoritari 58% expressa no haver notat canvis en el seu estat de salut, un 34% indica que aquest ha empitjorat.

La salut psíquica i el benestar emocional, en canvi, semblen haver sofert en major mesura els efectes del confinament i de les mesures de distanciament social. Al voltant del 60% de les persones amb discapacitat van manifestar major nerviosisme i ansietat durant l'emergència sanitària els problemes de conducta van augmentar en el 37,0% d'aquells que ja els presentaven i el 43,9% de les persones amb discapacitat que van experimentar canvis en els seus suports habituals van manifestar, segons els seus familiars, una reculada en habilitats prèviament adquirides.

Aquest empitjorament de la salut psíquica es tradueix en el fet que el 34% va consumir ansiolítics o antidepressius durant el confinament, a causa de l'increment de les emocions negatives com ara la tristesa, l'avorriment, la por, la baixa autoestima i la solitud.

Finalment, un gran nombre de persones amb discapacitat van veure les seves cites i revisions mèdiques anul·lades o ajornades. Per contra, l'accés a fàrmacs va seguir garantint-se a través de l'atenció telefònica i les receptes electròniques.

La salut dels familiars que van passar el confinament amb la persona amb discapacitat també es va veure afectada, ja que en un 66,3% dels casos van experimentar més estrès o ansietat a causa de la sobrecàrrega de cures i a les dificultats per a conciliar la vida familiar i laboral en veure's significativament reduïts els suports que habitualment rebien com per exemple, els serveis d'oci, els centres de dia, els serveis d'inserció laboral, els centres d'atenció especial o el suport que aquestes persones rebien en el centre educatiu ordinari.

IMPACTE DE LA PANDÈMIA EN LES ENTITATS QUE PRESTEN SERVEIS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL I DEL DESENVOLUPAMENT (DID)

Segons les dades proporcionades per l'enquesta de la federació DINCAT, les entitats majoritàriament han comptat amb pocs casos de persones amb discapacitat contagiades per la Covid-19. Així per exemple, en l'enquesta feta durant el mes d'abril del 2020 (en plena primera onada) el 83% de les entitats comptaven amb 30% o menys de persones amb discapacitat afectades, percentatge que s'ha reduït al 71% en la segona consulta (feta entre el mes de juliol i el mes d'octubre).⁹⁴

Respecte a l'impacte de la pandèmia en la prestació dels serveis i suports, també va anar millorant amb el pas dels mesos: si a l'abril un 56% d'entitats deien que més del 50% de les persones ateses no podien disposar dels serveis i suports habituals, aquest percentatge es va reduir al 36% de juliol a octubre.

La majoria de casos es van produir en aquells serveis residencials més que en els serveis d'atenció domiciliària. La major afectació en les residències va ser una constant al llarg de la primera onada. Així per exemple, la incidència en les residències geriàtriques durant el mes de maig del 2021 fou d'aproximadament el 5%, mentre que entre les persones ateses a domicili, la incidència no arribà a l'1%.

Per tipologies alguns serveis van haver d'aturar completament la seva activitat, d'altres van poder seguir oferint els serveis, però amb modificacions i aplicant mesures alternatives i finalment alguns van poder seguir operant amb normalitat. Si s'entra al detall, trobem que:

94 Consulta oberta a les entitats membres de la federació Dincat, mitjançant enquesta online. Participació de 40 entitats. Federació DINCAT (2020): *Llibre blanc sobre l'impacte de la Covid-19 en el serveis i suports a les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament*. <https://www.dincat.cat/wp-content/uploads/2021/03/DINCAT-Llibre-blanc-COVID-03.2021.pdf>

Servei	Període març-juny 2020	Període juliol-octubre 2020
Centre de Desenvolupament Infantil i Detecció Precoç (CIDAP)	<ul style="list-style-type: none"> ▸ el 67% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▸ un 33% va seguir funcionant amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ el 100% va funcionar amb normalitat
Escoles d'Educació Especial	<ul style="list-style-type: none"> ▸ el 43% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▸ un 57% van haver d'aturar completament els seus serveis 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ el 57% va funcionar amb normalitat ▸ el 29% va seguir tancat ▸ el 14% va continuar funcionant amb modificacions
Residències	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 17% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▸ un 16% van haver d'aturar completament els seus serveis ▸ un 67% va seguir funcionant amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ el 67% va funcionar amb normalitat ▸ el 17% va seguir tancat ▸ el 16% va continuar funcionant amb modificacions
Llars residències	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 17% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▸ un 83% va funcionar amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 92% va funcionar amb normalitat ▸ un 8% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport
Servei de Suport a l'Autonomia a la Pròpia Llar (SSAPLL)	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 22% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▸ un 77% van haver d'aturar completament els seus serveis ▸ un 67% va seguir funcionant amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 78% va funcionar amb normalitat ▸ un 22% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport
Centre d'Atenció Especialitzada (CAE)	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 75% van haver d'aturar completament els seus serveis ▸ un 25% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 75% va funcionar amb normalitat ▸ un 25% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport
Centre de Teràpia Ocupacional (STO):	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 41% van haver d'aturar completament els seus serveis ▸ un 59% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ un 71% va funcionar amb normalitat ▸ un 29% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport

Servei	Període març-juny 2020	Període juliol-octubre 2020
Servei Ocupacional d'Inserció (SOI)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 64% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▶ un 36% van haver d'aturar completament els seus serveis 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 73% va funcionar amb normalitat ▶ un 27% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport
Centre Especial de Treball (CET)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 43% % va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport, ▶ un 28% van haver d'aturar completament els seus serveis ▶ un 29% va poder seguir funcionant amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 93% va funcionar amb normalitat ▶ un 7% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport
Servei Integral Orientació, Acompanyament i Suport Inserció (SIOAS):	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 83% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▶ un 17% va poder seguir funcionant amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ el 100 % va funcionar amb normalitat
Entitats Tutelars	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 40% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▶ un 60% va poder seguir funcionant amb normalitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 80% va funcionar amb normalitat ▶ un 20% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport
Lleure:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ el 100% van haver d'aturar completament els seus serveis 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 57% va funcionar amb normalitat ▶ un 14% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▶ un 29% va continuar tancat
Voluntariat Inclusiu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ el 100% van haver d'aturar completament els seus serveis 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 67% % va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport ▶ un 33% van continuar tancat
Activitat de suport (transport)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ un 87% van haver d'aturar completament els seus serveis ▶ un 13% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ el 62% van tornar a funcionar amb normalitat ▶ un 25% van continuar tancats ▶ un 13% va poder seguir funcionant però realitzant mesures alternatives de suport

Al tancament d'alguns serveis si sumen els sobre costos que van haver d'assumir les entitats, així, fins el 30 de juny, aquests se situaven entorn de 6.221.919€ dividits entre:

Tipologia de servei	Import
serveis residencials	5367.325
serveis d'atenció diürna	766.450
serveis de tutela	88.143

Entre les principals despeses trobem: compra d'EPIS, compra de tests, desinfecció d'espais, consum i subministraments, adaptació dels espais i reforç de les plantilles. Altres estimacions parlen que des del 15 de març fins al 31 d'agost del 2020, els sobrecostos que van haver de fer front el sector de la discapacitat ascendeix a un total de 10 milions.⁹⁵

IMPACTE EN ELS CENTRES ESPECIALS DE TREBALL (CET) D'INICIATIVA SOCIAL

Segons un estudi fet per AMMFEINA i DINCAT, entre les respectives entitats sòcies, ha posat de manifest que durant aquest 2020, el 77,6% Centres Especials de Treball (CET) d'iniciativa social tancaran l'any econòmic per sota de la previsió que feien al gener. De les empreses enquestades que van reconèixer que acabarien l'any amb pèrdues acabar l'any, el 67,7% fixa la caiguda de la facturació al voltant del 25% i la resta va declarar que podria ser superior.

En aquesta conjuntura, gairebé el 80% dels CET van apostar per posar en marxa mesures extraordinàries per tal d'evitar l'aplicació d'un ERTO i preservar, en la mesura del possible, l'estabilitat laboral i emocional dels seus treballadors. Entre aquestes mesures destaca la implantació del teletreball (70%), l'adaptació de jornades (67%), i les reduccions de jornades dels equips (42%)

Segons dades de les mateixes federacions, referent a l'any 2018, els 205 CET existents a Catalunya facilitaven ocupació a 16.333 persones amb discapacitat, de les quals 9.500 eren persones amb un trastorn de salut mental o amb discapacitat intel·lectual, els dos grups de població que de manera estructural registren taxes més baixes d'ocupació.⁹⁶

95 DINCAT, ECOM (2020): NdP: *ECOM i Dincat consideren insuficient el pla de xoc del Govern per protegir els centres residencials i d'atenció diürna*. http://ecom.cat/sites/default/files/docs/press/np_ecom-dincat_sobrecostos-entitats_31-07-2020.pdf

96 DINCAT, AMMFEINA, 2021 (NdP). *Tres de cada quatre Centres Especials de Treball que ocupen persones amb trastorn mental i discapacitat intel·lectual van tancar el 2020 amb pèrdues*. <https://www.dincat.cat/np-tres-de-cada-quatre-centres-especials-de-treball-que-ocupen-persones-amb-trastorn-mental-i-discapacitat-intel·lectual-va-tancar-el-2020-amb-perdues/>

PROPOSTES DEL TERCER SECTOR SOCIAL PER DONAR RESPOSTA A LES NECESSITATS DELS COL·LECTIUS MÉS VULNERABLES I INICIAR EL PROCÉS DE RECUPERACIÓ POST-PANDÈMIA

Una de les conseqüències de la crisi social i econòmica derivada de la pandèmia de la Covid-19 ha estat l'agreujament de les condicions de vida d'aquelles persones que ja es trobaven en una situació de vulnerabilitat, al mateix temps que ha comportat que per primer cop moltes persones s'hagin vist abocades a situacions de pobresa i exclusió. Aquest fet posa de manifest, que si bé la pobresa al nostre país té característiques estructurals, la Covid-19 n'ha agreujat les conseqüències i el nombre de persones que la pateixen.

Davant la situació d'extrema gravetat, el rescat social no pot esperar més i s'ha de desenvolupar de manera urgent. Cal implementar el pla de rescat social de 700 milions d'euros, garantint tres drets bàsics per a una vida digna (treball decent, habitatge digne i assequible i garantia d'ingressos mínims). És necessari que el pla compti amb els recursos necessaris, augmentant clarament el finançament d'aquestes polítiques públiques en els pròxims pressupostos 2022.

Cal assegurar, de forma urgent, la correcta coordinació entre el govern de la Generalitat i el govern espanyol per garantir la compatibilitat entre l'Ingrés Mínim Vital i la Renda Garantida de Ciutadania i que es reactivin les tasques i reunions de la Comissió de Govern de la Renda Garantida de Ciutadania.

És més necessari que mai que s'apliqui immediatament el pla de xoc per fomentar l'ocupació en els col·lectius en risc de vulnerabilitat que són els que tenen més dificultats per trobar feina. Per avançar en aquesta direcció, cal establir un pla de xoc per a persones aturades de llarga durada, reformar la legislació d'estrangeria per flexibilitzar la concessió de les autoritzacions de residència i treballar perquè les persones estrangeres que estan al nostre territori en situació administrativa irregular puguin accedir al mercat laboral amb plenes garanties, així com als plans d'ocupació i, d'aquesta manera, facilitar la seva integració.

Així mateix, des del govern de l'estat cal modificar la llei d'estrangeria per poder regularitzar la situació administrativa i facilitar la concessió d'autoritzacions de treball als joves migrats sols sense referents familiars adults que arriben a la majoria d'edat.

En l'àmbit del dret a l'habitatge i a l'energia, cal que s'incrementi el parc públic d'habitatges per assegurar l'accés a un habitatge digne i assequible com a mesura fonamental per garantir els mínims vitals i d'au-

tonomia personal. A banda d'això, cal mantenir i ampliar el programa "reallotgem" implementat per la Conselleria de Drets Socials per oferir contractes de lloguer per aconseguir que les persones en situació de vulnerabilitat a punt de ser desnonades (amb data de llançament) es mantinguin al domicili on estan vivint, així com ampliar el conveni que regula la pobresa energètica, signat amb Endesa, a la resta d'empreses subministradores.

En l'àmbit del model d'atenció comunitària centrada en la persona, és necessari millorar els serveis i suports a les persones amb discapacitat, pluridis-capacitat (física o psíquica) i a la gent gran (en aquest últim cas, introduint canvis en el model d'atenció residencial). Per fer-ho, cal enfortir els serveis d'atenció primària, reforçar la coordinació entre els departaments de Salut i el de Drets Socials i avançar en la integració del tercer sector social com una peça indispensable en aquest nou model.

Per encarar els reptes que planteja la societat catalana de la segona dècada del segle XXI, és més necessari que mai, impulsar els Serveis Socials com el quart pilar de l'estat del benestar, potenciant la seva transversalitat i coordinació amb altres àmbits com el de salut, ensenyament o treball, així com amb altres institucions públiques com els ajuntaments i amb el conjunt de les entitats socials.

En l'àmbit dels drets de la infància cal redoblar esforços per reduir la pobresa infantil a Catalunya, una xacra que afecta 1 de cada 3 infants i que s'ha agreujat amb la pandèmia per l'empitjorament de les condicions de vida dels seus progenitors (pèrdua de feina i d'ingressos mínims per cobrir necessitats bàsiques com l'alimentació i l'habitatge), garantint que els infants i adolescents en situació de vulnerabilitat (per raons econòmiques, d'origen, per tenir una discapacitat, un problema de salut mental, una malaltia crònica, etc.) tinguin les mateixes oportunitats que la resta de nens i nenes que no tenen aquestes dificultats afegides.

Per fer-ho, és necessari donar compliment a la moció 198/XII, aprovada el 2020 al Parlament de Catalunya, sobre la pobresa infantil per enfortir les polítiques de lluita contra la pobresa i l'exclusió social infantil a través del disseny d'una estratègia integral que situï els infants al centre. A més a més, cal augmentar la inversió pública en educació i s'ha de garantir l'accés a les activitats de lleure educatiu, culturals i esportives més enllà de l'horari lectiu per què tots els infants i joves gaudeixin de les mateixes oportunitats en el seu desenvolupament integral. Finalment, davant els malestars emocionals provocats per la pandèmia, cal augmentar els recursos, programes i serveis de la xarxa pública de salut mental infantil i juvenil.

A nivell transversal, és necessari dissenyar un pla d'impacte sobre la bretxa digital i assegurar l'accés a Internet per a totes les persones com un Dret Fonamental.

Pel que fa a mesures d'enfortiment i reconeixement del Tercer Sector Social, és imprescindible l'aprovació de la Llei del Tercer Sector Social per tal de garantir-ne la viabilitat i solvència econòmica com a peça clau del model català de benestar.

Així mateix, cal seguir desenvolupant les mesures recollides en l'Acord per una Catalunya Social, signat pel Govern de la Generalitat, la Taula d'entitats del Tercer Sector Social i la Confederació empresarial del Tercer Sector Social que recull una vuitantena de propostes per reforçar el sistema de serveis i protecció social perquè aquest esdevingui un pilar fort de l'Estat del Benestar al costat de la salut i l'educació; desplegar també el Pla Estratègic dels Serveis Socials en aquest context de màxima complexitat social; aprovar el IV Pla de Suport al Tercer Sector Social en un moment que les entitats estan realitzant un sobreesforç per donar resposta a les necessitats socials provocades per la pandèmia i finalment, facilitar que el tercer sector social tingui accés als fons europeus *Next Generation* per fer-lo partícip de les polítiques públiques destinades a la reconstrucció i al rescat social.

RESUM EXECUTIU DE L'ESTUDI "L'IMPACTE DE LA COVID-19 EN ELS DIFERENTS ÀMBITS D'ACTUACIÓ DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA"

L'informe vol donar a conèixer d'una manera entenedora i comprensible l'impacte provocat per la pandèmia de la Covid-19 en els diferents àmbits d'intervenció de les entitats que conformen el Tercer Sector Social de Catalunya.

D'entrada, cal dir que una de les conseqüències de la crisi social i econòmica provocada per la Covid-19 ha sigut l'empitjorament de les condicions de vida d'aquelles persones que abans de l'esclat de la pandèmia ja es trobaven en situacions de pobresa i d'exclusió social. És per això que diem que "plou sobre mullat". Aquells col·lectius que ja es trobaven en un risc més elevat de vulnerabilitat i exclusió abans de la pandèmia són: la infància, les dones, les persones migrades, les persones amb discapacitat i per tipologia de llars, les llars monoparentals, normalment amb una dona al capdavant. La major vulnerabilitat d'aquests col·lectius rau en el fet que tenen taxes de pobresa més elevades que el conjunt de la població i menors taxes d'ocupació.

La pandèmia de la Covid-19 ha tingut un impacte generalitzat en l'estat de salut, de manera directa o indirecta, del conjunt de la població. No obstant això, ha afectat especialment a les persones de més edat més vulnerables: la mortalitat a causa de la Covid-19 s'ha incrementat fins al 18% en les persones de 75-84 anys, i al 29% en aquelles de més de 84 anys. En el cas de les residències, un 25% dels residents infectats ha mort.

Pel que fa als malalts de càncer, el desbordament de l'atenció primària i el retard en els diagnòstics ha provocat un augment del 21% en l'ús dels serveis d'acompanyament psico-oncològic i en les demandes de suport social. Un altre col·lectiu especialment vulnerable als efectes de la pandèmia ha sigut el de les persones que pateixen deteriorament cognitiu; el 60% dels pacients va empitjorar durant el confinament.

Respecte a l'impacte de la pandèmia i les mesures de distanciament social per contenir-la en la salut mental del conjunt de la població, segons diversos estudis, els trastorns per estrès posttraumàtic, l'ansietat i la depressió van ser de tres a cinc vegades més freqüents l'any 2020 respecte als anys precedents. Les persones amb malaltia mental prèvia, han sigut un dels col·lectius especialment susceptible a veure agreujat el seu trastorn en un context de menors possibilitats relacionals i menor disponibilitat d'assistència professional; el 67,6% va experimentar un augment dels sentiments de tristesa o de depressió durant el confinament i respirar i un 45,1% va sentir angoixa o pànic.

La pandèmia de la Covid-19 i les seves conseqüències, ha provocat un fort impacte en la salut mental de la infància i de l'adolescència. Els trastorns d'ansietat, segons diferents estudis, afecten entre un 10% i un 20% dels joves. Durant el 2020 el risc de presentar un trastorn de salut mental per part de la població infantil i juvenil pot haver augmentat més del doble en relació amb el nivell notificat durant l'any anterior a la pandèmia. Les urgències hospitalàries vinculades a trastorns mentals en adolescents han augmentat un 47%, els trastorns de conducta alimentària, han augmentat un 25% entre infants i joves i els intents de suïcidi han augmentat en un 27% l'any 2020.

La crisi social i econòmica provocada per la pandèmia ha destapat les mancances del nostre mercat de treball, al mateix temps que es feia pal·les l'insuficient escut social que n'hagués pogut atenuar les conseqüències més dramàtiques. El PIB català va retrocedir en un 11,4% durant l'any 2020. Si bé la taxa d'atur no s'ha disparat (un 13,9 el tercer trimestre de l'any 2020), més d'un milió de catalans i catalanes s'han vist afectades per un EERTO des de l'inici de les restriccions. Els col·lectius que més afectats s'han vist la destrucció de llocs de treball han sigut les dones joves (de 16 a 19 anys)- la taxa passa del 35% el 2019 a gairebé el 57% el 2020- i entre les dones amb nacionalitat extra-comunitària- la seva taxa d'atur supera el 30%- . Segons les entitats socials del total de persones acompanyades, sis de cada deu no tenen una feina digna, sigui perquè no en troben (43,8%) o perquè en l'economia informal (20%). Així mateix, un 25% de les famílies ateses tenen tots els seus membres a l'atur.

Segons algunes estimacions, el percentatge de pobresa a l'Estat espanyol passaria del 21% al 23,07% a causa de la Covid-19. Catalunya pot ser una de les Comunitats Autònomes on més augmenti la taxa de pobresa. Segons les entitats dedicades a l'atenció humanitària, un 30% de les persones que ha sol·licitat ajuda durant el primer any de pandèmia no n'havia necessitat mai abans. En el 61,2% de les llars, un o més membres adults de la família ha reduït els ingressos estables a causa de la pandèmia. S'estima que les llars que es veuran més afectades per la reducció d'ingressos per l'aturada en l'activitat econòmica seran les llars monoparentals, superant el 50% de llars en situació de pobresa.

El nombre de desnonaments durant l'any 2020 va caure a la meitat amb relació al 2019 degut a les mesures del govern estatal i del govern de la Generalitat per aturar-los mentre durés l'estat d'alarma, mesures que posteriorment foren ampliadades en el temps. No obstant això, durant el 2021 els desnonaments s'han reactivat amb força. La pandèmia ha incrementat els fenòmens d'exclusió residencial; la meitat de les llars acompanyades han

tingut dificultats importants per pagar les despeses de la llar, siguin els subministraments (52,6%) o el lloguer o l'hipoteca (50%).

La crisi del coronavirus ha agreujat la desprotecció de les persones en situació administrativa irregular. Segons estimacions fetes per les entitats socials, el 32% de les llars de famílies en situació irregular s'han quedat sense cap ingrés i el 88,5% de les famílies en què ningú té regularitzada la seva situació es troben en una situació de pobresa extrema. Pel que fa a les persones sense llar, a la ciutat de Barcelona, en un cens realitzat durant el mes de maig del 2020, en ple estat d'alarma, hi havia 1239 persones dormint al ras. D'aquestes, el 22% del total van començar a viure al carrer en el context de la pandèmia. Hi ha un predomini aclaparador dels homes sobre les dones i només un 11% es va allotjar en algun dels recursos residencials posats en marxa a partir de la pandèmia.

Del conjunt de mesures que s'han posat en marxa per a tractar de fer front als greus efectes socioeconòmics de la pandèmia en la població més vulnerable -l'anomenat escut social-, la que més ressò va generar va ser l'Ingrés Mínim Vital. Tanmateix, la implementació d'aquesta prestació ha generat molts problemes, amb una clara situació de saturació i bloqueig administratiu. Fins al mes de maig del 2021, a Catalunya s'havien tramitat 118.730 expedients, dels quals se n'havien resolt gairebé el 80%. D'aquestes sol·licituds resoltes, només se n'han aprovat un 15,6% i se n'han denegat el 84,4%. El nombre total de persones beneficiades de l'ingrés mínim vital és de 46.410.

La Renda Garantida de Ciutadania és la principal política del govern català per a les famílies sense recursos. En són beneficiàries un total de 159.607 persones (abril 2021). Ambdues prestacions segueixen sense ser complementàries i només arriben a una part molt minsa de les persones en situació d'exclusió social.

Actualment, un 33,4% dels menors de 18 anys a Catalunya està en risc de pobresa. Segons algunes estimacions aquesta xifra pot enfilarse fins al 35% per culpa dels efectes de la pandèmia amb especial incidència en les llars monoparentals.

Les mesures de distanciament social decretades per contenir la pandèmia s'han fet notar en la salut emocional dels infants i adolescents. Alguns informes apunten al fet que en l'àmbit socioeducatiu les principals necessitats dels infants han estat vinculades a la gestió de les seves emocions.

Un gran nombre de llars amb menors ateses per les entitats socials s'han trobat en una situació de desconexió o bretxa digital a causa de la manca de competències o de dispositius adequats perquè els infants poguessin atendre les classes virtuals durant el confinament. Segons alguns estudis

fets per avaluar el rendiment escolar dels infants i dels joves, el 40% han manifestat que la pandèmia i el confinament ha afectat negativament la seva motivació i rendiment per estudiar

Pel que fa a les activitats de lleure organitzat, es van reduir en un 34,5% respecte dels nivells de participació existents l'any 2019. Segons les entitats del sector, el 50% dels beneficiaris d'una beca per les activitats de lleure, es trobaven en una situació de vulnerabilitat social acreditada i el 70% es trobaven sota el llindar de pobresa.

Finalment, és necessari mencionar l'impacte de la Covid-19 en el col·lectiu de persones amb discapacitat. En l'àmbit laboral, el 37% de les persones amb feina es van veure afectades per un ERTD. Segons un estudi, el 12% de les persones van perdre la feina a causa de la pandèmia situant-se la taxa d'atur per sobre del 50% del col·lectiu. D'aquests, "només" un 37% percebia la prestació d'atur. En l'àmbit de la salut, en molts casos es va produir un empitjorament del seu estat tant físic com psíquic. Així, un 34% va afirmar que el seu estat físic havia empitjorat i un 60% va declarar haver experimentat major nerviosisme, el que es tradueix que un 34% dels enquestats va consumir antidepressius o ansiolítics

Els sobrecostos que han hagut de fer front les entitats que presten serveis a les persones amb discapacitat ascendeixen a 10 milions d'euros, malgrat la baixa prevalença de contagis entre els seus usuaris. També la majoria dels Centres Especials de Treball per persones amb discapacitat preveuen tancar el 2020 amb una caiguda de la facturació de fins al 25%.

Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

SUBVENCIONA:

EN CONVENI AMB:

